Vol III
No 6

Thursday
17th December, 1953

HYDERABAD LEGISLATIVE ASSEMBLY
DEBATES
Official Report

PART II—PROCEEDINGS OTHER THAN QUESTIONS AND ANSWERS

CONTLNTS

Vote — * at the begınnıng of the speech denotes confirmation not receıved

GOVERNMENT PRESS
HYDERABAD DN
1954

THE HYDERABAD LEGISLATIVE ASSEMBLY

Thursday 17th December 1953

The House met at Half Past Two of the Clock

[*Mr Speaker in the Chair*]

QUESTIONS AND ANSWERS

(*See* Part I)

The Hyderabad Tenancy and Agricultural Lands (Amendment) Bill 1953

శ్రీ యం కొండలరెడ్డి (కూనారం) —
అధ్యక్ష మహాశయా

ఇప్పుడు ఈ బిల్లుపైన తీవ్రమైన చర్చ జరుగుతోందంటే ఇది చాలా మహత్తరమైన బిల్లు అన్నమాట

مسٹر اسپیکر آپ ھندی میں تقریر کریں تو مناسب ہے

شری ایم کنڈل ریڈی میں جس طرح تلنگی میں کہہ سکتا ہوں اردو میں نہیں
کہہ سکتا کیونکہ اب مجھے بتا یا ہم نہیں دیکھے جس میں اردو میں تقریر کرسکوں

[Laughter]

مسٹر اسپیکر آپ کو جس زبان میں سہولت ہو تقریر کرسکتے ہیں

ఇప్పుడు ఉద్దేశిస్తే బిల్లు తేబడింది ఆబిల్లులోని నాలవక్లాజు చాల ముఖ్యమైనది రాజు మొదలుకొని బంటు వరకు ఎండీకుని మొదలుకొని పామరుని వరకు ధనవంతుని మొదలుగొని దరిద్రుని వరకు భూస్వామి మొదలుకొని భూమిలేనివాని వరకు చదువుకొన్నవాని మొదలుకొని చదువు రానివాని వరకు అందరూ ఈ బిల్లు మీద దృష్టిని కేంద్రీకరిస్తున్నారు ఈ బిల్లును గురించి ఆలోచిస్తున్నారు ఈ బిల్లును గురించి శ్రద్ధవహిస్తున్నారు వీరందరికీ ఈ బిల్లుపై దృష్టి ఉందంటే తప్పుకాదు ఆశ్చర్యము లేదు అందులో ఈ నాలుగవ క్లాజు చాలా ముఖ్యమైనది దీనిని గురించి ప్రతివారు శ్రద్ధగా ఆలోచిస్తున్నారు పూర్వకాలంలో దేవతలు రాక్షసులు అమృతము కోసము ఎట్లు సముద్రమును మథించారో అట్లాగే యీ టెనన్సీ బిల్లులో నాలుగవ క్లాజు గురించి అమృతము కొరకు మథిస్తున్నారు ఈనాడు అన్నిరకాలు ప్రజలు ఈ క్లాజులోని అమృతము కొరకు ఎదురు చూస్తున్నారు అంటే ప్రజలకు యీ క్లాజుపై అంత దృష్టి ఉన్నదన్నమాట దీనికి ఇంత ప్రాముఖ్యత ఎందుకు వచ్చింది? ఈ టెనెన్సీబిల్లును ప్యాస్‌చేస్తే ఏమి అవుతుంది?—ఇప్పుడు ప్రతివారూ భూమి ఎంత వుంచుతారు?

ఎంత తీసుకొంటారు? అని అడుగుతున్నారు పెద్దవాళ్ళు, భూస్వాములు "ఎంతభూమి ఉంచుతారు?" అని అడుగుతున్నారు చిన్నవాళ్ళు భూమిలేనివాళ్ళు "ఎంతభూమి ఇస్తారు?" అని అడుగు తున్నారు దీనికి ఇంత ప్రాముఖ్యత ఎందుకు వచ్చింది? భూస్వాములు అడిగారు, "ఇప్పుడు ఆర్థికస్థితి బాగున్నవారు ఒక భూస్వాములే ఉన్నారా? వాళ్ళే దొంగతనాలు చేస్తున్నారా?, వాళ్ళే ఎక్కువ బాగుపడుతున్నారా? వాళ్ళపైనే ఇప్పుడు ఎందుకు కంట్రోలు చేయబోతున్నారు?" అని, పదివేలు, ఇరవై వేలు, నెలకువేలు సంపాదించే వకీళ్ళు ఉన్నారు లేబిల్సు మార్చి అనేకపద్ధతుల ద్వారా వైద్యముచేసి లక్షలు ఆర్జించే డాక్టర్లు ఉన్నారు లక్షలకు లక్షలు సంపాదించే షావుకార్లు ఉన్నారు వాళ్ళకు ఏమీ చిక్కు రాలేదు నెలకు నాలుగు రోజులు సెలవులలో ఇంకా అనేక సెలవులలో రోజుకు అంతా కలిసి నాలుగయిదు గంటలు కన్నా ఎక్కువపని చేయని ఆఫీసర్లకు, వేలకువేలు సంపాదించే ఆఫీసర్లకు ఎ చిక్కూ రాలేదు వారెంత సంపాదించుకున్నా ఏమీ ఇబ్బంది రాలేదు వీళ్ళందరకూ లేని గ్రహచారము యీనాడు భూమివున్న భూస్వామిపైననే ఎందుకు పడిందో చూడవలసి యున్నది షావుకారు అనేక అన్యాయాలు చేస్తున్నాడు, దగాచేస్తున్నాడు, లక్షలు లక్షలు సంపాదిస్తున్నాడు వకీలు అబద్ధాన్ని నిజం చేస్తున్నాడు నిజాన్ని అబద్ధం చేస్తున్నాడు ఎంతో ధనం సంపాయిస్తున్నాడు లేబిల్స్ మార్చి మందులిచ్చే డాక్టర్లు ఉన్నారు ఇంతమంది విపరీతంగా డబ్బుగడించేవారుండగా యీభూమి ఉన్నవాడిపైననే ఎందుకు పడింది? అన్ని వృత్తులకు మల్లెనే వ్యవసాయంకూడా ఒక వృత్తి కాదా? అటువంటప్పుడు దీనిపైననే ఎందుకు పడాలి? దీనిని మనం ఆలోచించాలి దీనికి కారణం ఉంది ఒక డాక్టరు పదివేలు సంపాయించి, ఒక రోజు నపుటుక్కున చచ్చిపోతే అతని భార్య బిడ్డలు ఏమి కావాలి? వాళ్ళ జీవితం గడవడానికి ఆధారం వుండదు ప్లీడర్ చచ్చిపోయినా అతని కుటుంబానికి ఏమీ మిగులదు కాని భూమిఉన్న భూస్వామి చచ్చిపోతే ఆ భూమి ఏమి కాదు ఆ భూమి తిరిగి భార్యకు కొడుకులకు వస్తుంది అతను జమీందారు అయితే అతని తరువాత అతని కొడుకు జమీందారు అవుతాడు అంటే ఆ భూమి ఆ వంశానికి, వంశ పారంపర్యంగా వస్తుంది భూమి ఆ వంశానికి సెక్యూరిటీగా ఉంటుంది అందుకోసమే యీనాడు ప్రతివాడూ భూమి కోరుతున్నాడు దేశంలో అనేక వృత్తులు ఉన్నాయి కుమ్మరి కుండలు చేస్తాడు వడ్రంగి చెక్కపని చేస్తాడు కమ్మరి కమ్మరంపనిచేస్తాడు కంసాలి కంసాలి పని చేస్తాడు చాకలి బట్ట ఉతుకుతాడు షావుకారు వర్తకము చేస్తాడు పూర్వము ఆ వృత్తులన్నీ కోఆపరేటివ్ సొసైటీలలాగా పని చేస్తూండేవి కుమ్మరివాడు సాలెవానికి ఒక కుండఇచ్చి వానివద్దనుంచి ఒక బట్ట తెచ్చుకునే వాడు అప్పుడు ఎవరిపనులు వారు చేసి, వారికి కావలసినవి ఇతరులవద్దనుంచి తెచ్చుకొనేవారు ఇట్లా అందరూ కోఆపరేషన్ కలిగియుండే వారు పూర్వము సంఘము కొరకు వ్యవసాయము చేసేవానివద్ద భూమి ఉండేది కొంత కాలానికి ఆ భూమివ్యక్తిగతంగా వచ్చింది అప్పుడు భూములను వార్రాజాకు పెట్టేవారు ఎవరైతే సంఘానికి ఎక్కువ పన్ను ఇస్తారో వారికి ఈ భూములను దున్నుకోడానికి ఇచ్చేవారు ఆట్టి ఆదాయాన్ని సంఘ వ్యవస్థ కొరకు వుపయోగించేవారు రాను రాను సెటిల్మెంటు చేసి ఆ భూములను పూర్తిగా వ్యవసాయముచేసుకొనేవారికి అప్పగించారు అప్పుడు ఇంత ఆదాయం వచ్చేటట్లయితే కూలీలకు ఇంత యివ్వాలి అని ఉండేది ఆ విధంగా సహాకార సంఘాల పద్ధతిలో వ్యవసాయము చేయబడేది బ్రిటిషువారు వచ్చినతరువాత పైసలు ఉత్పత్తి అయి, డబ్బు సంపాదించే విధానము వచ్చినప్పటినుంచి

ఒకరికొకరికి సహాయంలేకుండా పోయింది చివరకు డబ్బు సమస్య వచ్చింది కూలీలు ఎంతఎక్కువ కూలీ యిస్తే అంతమందీ రావడం మొదలుపెట్టారు చివరకు వంద ఎకరాలు ఉన్నా ఏమీ కష్టపడకుండా, ఏమీ పని చేయకుండా కూర్చొన్నప్పటికి బ్రతికే అవకాశం కలిగింది ఆ భూమి భూస్వామి చచ్చిపోయినా ఆ కుటుంబం వారికే వస్తుంది అందుచేతనే భూమిని కోరుతున్నారు కాబట్టి ఈ భూ సమస్యను పరిష్కరించవలసి యున్నది డెమోక్రసీ ప్రభుత్వము తర్వాతనే యీ చిక్కు రాలేదు రజాకారుప్రభుత్వమునకు ముందే ఇది వచ్చింది ఈ సమస్య వుండు నల్లగొండలో ఉత్పత్తి అయింది ఇప్పుడు ఈ సమస్యను పరిష్కరము చేయాలి ఈ భూ సమస్య పరిష్కారము కోసము చాలా కృషి జరిగింది మాధవరావు కమిటీ వచ్చింది, సెలక్టు కమిటీ వచ్చింది కాని ఇంతవరకు ఈ సమస్య పరిష్కారము కాలేదు పది సంవత్సరాలనుంచి న్యాయాన్ని అన్యాయంగా, అన్యాయాన్ని న్యాయంగా వర్ణింపచేసి వక్తృత్వంగా మాట్లాడే ప్లీడరు ఉన్నాడు బాగా భూమి వుంచుకొని పనిచేసినా చేయక పోయినా ఆ భూమి తనకే ఉండాలనే భూస్వామి ఉన్నాడు తనకు భూమి కావాలనే బీదవాడు భూమిలేనివాడు ఉన్నాడు ఈ విషయం ముఖ్యమైంది ఈ దఫాలు వ్రాసినదాంట్లో ఏమి ఉన్నది ? నేను వాదించడానికి గాని ఆక్షేపించడానికి గాని నిలబడలేదు దీనిలో వ్రాసినదానికి అర్థము ఏమి ఉన్నది? మగర్ అని ఉంటే తరువాత వాక్యమునకు వెళ్ళకుండా మకరమువలె కదలనివ్వకుండా ఉంటుంది నేను కేవలము విమర్శ చేయడానికి నిలబడలేదు యదార్థమైన విషయాలను మీముందర పెట్టడానికి నిలబడ్డాను ఈ బిల్లుద్వారా భూస్వాముల వద్దనుంచి భూమి తీసుకొని భూమి లేని వాళ్ళకు యివ్వాలనే వుద్దేశముగదా ? ఈ బిల్లు వస్తే, వాస్తవానికి లాభం ఎవరికి, అనేది సమస్య ఒక జమీందారుకు భూమి ఉంటే, యీ బిల్లు వస్తుందని తెలియగానే అతని భూమిని తన కొడుకులపేరుమీద కొంత పంచి వేసినాడు ఈ ప్రకారం చేసినతరువాత భూమి ఏమి మిగులుతుంది? భూమి మిగిలితేకదా, ప్రజలకు వచ్చేది ఈబిల్లు ప్యాస్అయితే ఎంత భూమి మిగులుతుందో మీకు తెలుసు అసంబ్లీ ముందుకు లెక్కలు వచ్చాయి అయితే యీ బిల్లులోని కుటుంబకమతం ఏదైతే ఉన్నదో అది ఎంత ఉండాలనేది ఒక సమస్య ఎనిమిది వందలు కావాలని ప్రభుత్వంవారి సవరణలో ఉంది నేను పన్నెండువందలు ఉండాలనే సవరణ పెట్టాను అప్పుడు "అంతా కుటుంబకమతం తగ్గాలని చెబుతున్నారుగదా, మరి మీరు ఎక్కువ వుండాలని చెబుతున్నారు ఏమిటి మీ వుద్దేశం ?" అని అడిగారు కొందరు అప్పుడు నేను 'ఇక్కడ మాట్లాడాలనే ఉద్దేశంతో అవకాశంకోసం దీనిని పెట్టాను ఇది మంజూరు అవుతుందని ఆశలేదు కుటుంబ కమతం ఎనిమిది వందలైనా ఒకటే, పన్నెండు వందలైనా ఒకటే నా సవరణ మంజూరు అయితే గదా ? అని అన్నాను

ఎనిమిదివందల రూపాయలలో ఐదుగురు మనుష్యులు బ్రతకాలంటే వ్యవసాయము చేసేవారు ఏమి పాపము చేశారని అడుగుతున్నాను రోజుకు నాలుగుగంటలు పనిచేసి విమానములుయాన చేసే ఆఫీసరు, ఉద్యోగస్తులు రోజుకు అంతంత జీతాలు సంపాయిస్తూంటే రోజు అంతా పనిచేసే వ్యవసాయదారుడు రోజుకు పన్నెండు అణాలు సంపాదించడానికి వాడు ఏమి పాపం చేశాడని అడుగుతున్నాను

కుటుంబకమతము ఎక్కువ వుండవచ్చు, తక్కువ వుండవచ్చు కుటుంబకమతం ఇంత వుండాలనే సిద్ధాంతముకాదు ఈ కుటుంబకమతం అనేది కాలబద్ధ అని మాత్రమే చెప్పారు యీ కాలబద్ధ నిర్ణయం చేసినప్పుడు కుటుంబకమతం ఎనిమిదివందల రూపాయలు అంటే నూటికి ఎంత రూపాయల ఖర్చు ఉంటుందని చెప్పారు ఖర్చు నూటికి ౫౦ రూ ఉండవచ్చు స్వయంగా చేస్తే నూటికి పది రూపాయలు ఉండవచ్చు కాబట్టి ఫామిలీ హోల్డింగు ఎంతవున్నా ఒకటే అందుకే నిన్న దానిపై ఓటింగు వచ్చినప్పుడు ఎటూ ఓటు వెయ్యకుండ కూర్చున్నాను నాకు ముందు ఇంజను లేదు, వెనక బ్రేకు లేదు, నేను స్వతంత్రుణ్ని (Laughter) ఒక గౌరవ సభ్యుడు మాట్లాడుతూ ఇక్కడ ఎవరూ వ్యవసాయం చేసేవారు లేరని అన్నారు అదే నిజమే కావచ్చును కాని నేను పూర్వము వ్యవసాయము చేసేవాడిని ఇప్పుడు ఇక్కడకు రావడంచేత మనిషినిపెట్టి చేయిస్తున్నాను భూమియొక్క ఆదాయము ఖర్చు వాళ్ళు చేసే వ్యవసాయపు పద్ధతుల ఒట్టి వుంటుంది ఇక్కడ కొన్ని రకముల వ్యవసాయ పద్ధతుల లెక్కలు చూపిస్తాను ఇప్పుడు నేను సూపర్‌వైజింగ్‌లో వ్యవసాయం చేయిస్తున్నాను నాకు రెండున్నర ఎకరాలు దోఫసలా తరీ తొమ్మిదిన్నర ఎకరాల ఏక్‌ఫసలా తరీభూములున్నాయి ఇవిగాక రెండున్నర ఎకరాల బాగాయతీ ౧౬ ఎకరాల రేగడి ౨౬న్నర ఎకరాల చెల్కా, ౭న్నర ఎకరాల కంచెభూమి మొత్తము ౮౧-౨౦ గుంటల భూమి వున్నది నేను మనిషినిపెట్టి చేయిస్తున్నాను అంటే సూపర్‌వైజింగ్‌తో అయితే యీ పద్ధతి ప్రకారం వ్యవసాయం అవుతుందన్నమాట నాకు మొత్తం భూమి ౮౧-౨౦ గుంటలు ఉంది దానిపైన ఆదాయము ౯౬౨౯ ౬, ఖర్చు ౬౨౯ ౦౫ ఉంది ఖర్చు వివరాలు ఏమిటంటే శిస్తు రెండున్నర పర్సెంటు, ౫ పర్సెంటు విత్తనాలు, ౩న్నర పర్సెంటు ఎరువులు ౧౨న్నర పర్సెంటు పశువులకు ఖర్చు, ౮ అణాల పర్సెంటు లోళ్ళు రూ ౧ పర్సెంటు పనిముట్లు ౧ రూ పర్సెంటుచిల్లర ఖర్చు, ౫ పర్సెంటు కూలీలకు, ౩౩ పర్సెంటు జీతాలకు మొత్తం ౬౫ పర్సెంటు ఖర్చుఅవుతుంది ౩౫ పర్సెంటు మిగులుతుంది

చింతలరాయరెడ్డి అనే అతడు స్వయంగా వ్యవసాయంచేస్తాడు అతనికి ౨౦ గుంటల బాగాయితీ, ౭ ఎకరాల రేగడి, ౨ ఎకరాల కంచె, మొత్తం ౯న్నర ఎకరాల భూమిఉంది అతని ఆదాయము ౧౭౯౧ రూ ఖర్చు ౧౮౯ రూ అంటే ఖర్చులు ౧౫ పర్సెంటు అవుతాయి ఖర్చు వివరాలు ౧-౪-౦ శిస్తు ౫-౦-౦ విత్తనాలు, ౫-౪-౦ పశువులకు, ౧-౦-౦ చిల్లర ౨-౮-౦ కూలీ మొత్తము ౧౫ పర్సెంటుఖర్చు అవుతుంది

వీరభద్రరావు అనే వానికి మొత్తము ౪౬ ఎకరాల ౩౨ గుంటల భూమి ఉన్నది అతను నాలుగు అరకలతో వ్యవసాయంచేయిస్తున్నాడు అతనికి ౩-౧౨ గుంటల దోఫసలా తరీ, ౩-౦ ఏక్‌ఫసలాతరీ మొత్తము ౬-౧౨ తరీభూమి ఇవి గాక ౧౫-౨౦ రేగడి, ౨-౦ బాగాయత్, ౧౭-౦ చెల్కా, ౧౧-౦ కంచె భూమి ఉన్నది అతనికి ఆదాయము రెండు వేలు, ఖర్చు పదకొండు వందలు ఉన్నది అంటే ఖర్చు ౫౫ పర్సెంటు ఉన్నది

ఆదికేశవరావుకు మొత్తము భూమి ౧౯ఎకరాలు ౩౪ గుంటలు ఉంది ఆదాయం ౧౮౯౧ రూ ఖర్చు ౭౭౩ రూ మొత్తము ఖర్చు పర్సెంటు ౩౮ ఉంది కనగర్తిలో ఒక సూపర్‌వైజింగు కౌంట్‌లార్డుకు ౧౫౦ ఎకరాల భూమి ఉన్నది దానిలో ౧౫ ఎకరాల దోఫస్లాతరీ, ౭

ఎకరాల ఎక్ ఫస్లా తరి,౪ ఎకరాలు బాగాత్, ౪౪ ఎకరాల ఖుష్కీ, ౮౦ ఎకరాల కంచె ఉంది ఒకని లెక్కలు అడిగితే ౧౪,౨౦౦ రూపాయల ఆదాయము, రూ ౧౩,౮౩౨–౮–౦ ఖర్చు చూపించాడు దీని ప్రకారం ౯౪% ఖర్చు పెడుతున్నానన్నాడు ఆతనికి ౨ లక్షలకు పైగా బ్యాంకులో వున్నాయి ఆయన కొడుకు సోషలిస్టు ఆయన లెక్కలు చూపించేటప్పుడు ఎక్కువ ఖర్చు చూపించాలని తండ్రితో అంటాడు లేకపోతే ఈ బిల్లు ప్రకారం గుంజేసుకుంటారని భయము ఈ లెక్కలుగాక యింకా కొందరి పెద్దమనుష్యుల లెక్కలు నావద్ద సర్వే నంబర్లతో సహా ఉన్నాయి కాబట్టి దీని ప్రకారముచూస్తే సూపర్ వైజింగు చేసేవారికి ఖర్చులు ౬౦ ౬౫% తక్కువ పడవు ఇదే నాకు బాగ అనుభవమే సూపర్ వైజింగుఖర్చులు రూ ౮౦౦ చాలవు అందుచేత నేను సవరణలో రూ ౧,౫౦౦ అని పెట్టాను రూ ౧,౫౦౦ ఇస్తే ఇక ఎంచాయితీ వుండదు కాని తక్కువ భూమిలో వ్యవసాయముచేస్తే తప్ప ఆదాయము సరిగా రాదు ఇదే కుటుంబకమతము ఎరింగు అంటే సరిపోతుంది ఇప్పుడు దీనికి లాండ్ కమీషన్ ముకర్రర్ చేస్తున్నారు కుటుంబ కమతాన్ని గురించి ఇక్కడ ఒక భాగం వారు శిస్తు మీద నిర్ణయించాలంటున్నారు కొందరు ఎకరాలమీద నిర్ణయించాలంటున్నారు ఈ రెండు పద్ధతులలో కూడ తేడాలుంటాయి దేనిలో తక్కువ తేడా వుంటుందో దానిని తీసుకొని మనము నిర్ణయం చేయాలి

లాండుకమీషన్ వచ్చిన తరువాత కూడా వారి వలన ఎక్కువ ప్రయోజనము కనబడదు భూమిని ముక్కలు చేస్తే ఎక్కువ పంట పండదంటున్నారు నేను అనుభవముతో చెబుతున్నాను ౨౨ ఎకరాలలో ౧౧ పల్లాలు వడ్లు పండాయి ఇది నమ్మండి, నమ్మకపోండి భూమిమీద శ్రమపడి పనిచేస్తే బాగా పండుతుంది ఖర్చులు తగ్గుతాయి సూపరివైజింగు చేసేవారికి పంటతక్కువ, ఖర్చులు ఎక్కువ మనము ప్రతిది నిర్మాణ దృష్టితో చేసుకోవాలి ఇవ్వాళ్ళ లాండుకమీషన్ వాళ్ళువచ్చి ఆ లెక్కలు జమ చేయాలంటే త్వరగా తేలవు ఏదో సామెత చెప్పినట్లు, ఆయుర్దాయములో ఆలువల్లకే ౬౦ ఏళ్ళు, మొగుడొళ్ళక 30 ఏళ్ళు, బాల్యప్రాయం ౧౨ ఎళ్ళు అన్న విధంగా అవుతుంది దీనిలో గ్రూపుల పీకులాటలు కొన్ని ఇక్కడ చేయాలని అక్కడ చేయాలని అంటారు కాబట్టి ఈ లాండుకమీషన్ వలన పనులు జరగవు లెక్కల సరిగాతేలవు నావద్ద ఈ లెక్కలు చాలా వున్నాయి వంగల మల్లారెడ్డికి ౨౫ గుంటలు దోఫస్లా భూమి వున్నది ౧–౧౪ గుంటల బాగాత్, ౪–౨౦ రేగడి, ౧–౨౦ కంచె, దీనిలో ఆదాయం రు ౧౬౯౧, ఖర్చు రూ ౩౬౬, అనగా ౨౨% ఖర్చులు గుజ్జులింగారెడ్డికి ౨ ఎకరాల దోఫస్లాతరి ౮ గుంటలు బాగాత్, ౮ ఎకరాలు నల్లభూమి, ౨౫౪ చౌకభూమి, ౪ ఎకరాల కంచె రూ ౨౧౦౯ ఆదాయము, రూ ౭౭౯ లు ఖర్చు అనగా ౩౫% ఖర్చులు. వంగల లింగయ్యకు 3 అరకలు ఒక జీతగాడు, ఇంటివాళ్ళు ఇద్దరుతో వ్యవసాయంచేస్తాడు భూమి 30 ఎకరాలున్నది, రూ ౩౯౦౦ ఆదాయం, ౯౪౬ ఖర్చు, అనగా ౨౬% ఖర్చు వంగల లక్ష్మయ్యకు 3 అరకలు, ఒక జీతగానితో వ్యవసాయంచేస్తాడు, మొత్తం భూమి ౨౫–౩౮ ఎకరాలున్నది ఆదాయం రూ ౩౭౯౦, ఖర్చు ౧౦౯౫ అనగా 30% ఖర్చులు నారాయణరెడ్డికి 3 అరకలు, ముగ్గరు జీతగాళ్ళు, మొత్తం ౩౬–౨౯ ఎకరాలు, ఆదాయం ౩౨౯౨ రూపాయలు, ఖర్చు ౧౬౨౪ అనగా ౪౮% ఈ విధంగా లెక్కలు తీయటం ల్యాండుకమీషన్‌వలన కాదు వాళ్ళేదో అక్కడికి పోయి ఇంగ్లీషులో అడుగుతారు, వాళ్ళకు తెలియదు

مسٹر اسپیکر ۔ اب تک ۲۰ ۔ منٹ ہوچکے ہیں اب اور کتنا وقت لیگے ۔

سری ایم-کنڈل ریڈی ۔ میں موور اف دی امنڈمنٹ ہوں۔ایک گھنٹہ تو بول سکتا ہوں۔

مسٹر اسپیکر ۔ ابھی تک آپ کافی وقت لے چکے ہیں ۔

شری ایم-کنڈل ریڈی ۔ میں اب صرف آدھ گھنٹے میں ختم کر دیتا ہوں ۔ میرے اور ۵ امنڈمنٹس ہیں ۔ ۔ میں ان امنڈمنٹس کے وقت زیادہ ٹائم نہیں لیتا ۔ اس وقت دو دو منٹ میں ختم کردونگا ۔ لیکن اب تو موقع دیجیے کیونکہ یہ سب اہم ہے ۔

مسٹر اسپیکر ۔ بہر حال وقت کا لحاظ رکھکر جلد ختم کیجیے ۔

سری ایم ۔ کنڈل ریڈی ۔ میں جلد ختم کرنے کی کوشش تو کر رہا ہوں ۔

سریمتی معصومہ بیگم (شاہ علی بنڈہ) ۔ مسٹر اسپیکرسر ۔ انریبل ممبر اردو اچھی طرح جانتے ہیں ۔ اگر اردو میں تقریر کریں تو ہم سب سمجھ سکتے ہیں ۔

مسٹر اسپیکر ۔ میں نے ان سے کہا تھا ۔ لیکن وہ تلنگی ہی میں تقریر کرنا چاہتے ہیں ۔

سری ایم-کنڈل ریڈی ۔ جب میں اپنے دوسرے امنڈمنٹس کے موقع پر اردو تقریر کرونگا ۔

అయితే నేను మాట్లాడేదేమంటే ఇది ల్యాండుకమీషన్ వలన ఎంతవరకు సరైన నిర్ణయము అవుతుంది—అనేదే సమస్య. దానికి సరైన లెక్కలు దొరకవు. దేశముమీద కొన్ని లక్షల రూపాయలు ఖర్చుమాత్రం అవుతుంది. పని జరగదు. బాగా కష్టపడే వ్యవసాయము చేసేవాళ్ళ భూములుగాక సోమరిపోతులున్నచో ఆభూముల లెక్కలుచేస్తే తప్పుడు లెక్కలు తయారవుతాయి. ఇక సర్‌ప్లస్‌ల్యాండు ఎంతవుంటుందో తెలియదు. నా భూమి లెక్క చెప్పాను. ఒకని భూమి వున్నది. నేను సత్యమైన లెక్కలుచెబుతున్నాను. అక్కడ అరున్నర భూమి వున్నది. దో ఫసలా పండుతుంది. ౪౦ ఎడ్లాలు వడ్లు పండుతాయి. శ్రద్ధ చేయడు. నల్లమల్లయ్య ఒకడున్నాడు. ఒక యకరము తోటలో అతనికి మిర్చి ౧౨౦౦ పండుతుంది. అతని ప్రక్కన ఒక సాహెబుకు భూమి ఉన్నది. నాలుగన్నర ఎకరాలలో 3 కుంచాల పెసలు పండుతాయి. రూ ౪-౮-౦ శిస్తు కట్టాలి. ఇదీ వ్యవహారము.

మనము ఈ లెక్కలు ఎట్లా కంపారిజన్ చేయాలో ఆలోచించండి. కాయ కష్టము చేసేవాళ్ళకు ఎక్కువ ఎందుకుగంటే సోమరిపోతుల లెక్కలవలన ఏమీ తెలియదు. ఎకనామిక్సు అని చెబుతూ ప్రొడక్షన్, ప్రొడక్షన్ అంటే కాదు. ధనికులు చేస్తే ప్రొడక్షన్ పోతుంది. కనగిరిలో సహాబిరి పైడింగు ల్యాండు లార్డు యింకొకరికి ౧౬౧ ఎకరాల భూమున్నది. దానిలో తరి ౪౧ ఎకరాలు, ఖుష్కి ౫౫ ఎకరాలు, కంచె ౬౫ ఎకరాలున్నది. దానిలో రూ ౬౫౦౦ పంట, రూ ౫,౭౦౦ ఖర్చు అవుతుంది. ఈ విధంగా వుంటే ఎక్కువ ఉత్పత్తి చేయడమెట్లాగు? సామెత చెప్పినట్లు అత్తచచ్చిపోతే కోడలు ఏడవడానికి ఒక ముసలిదాన్ని కూలికి పెట్టి పాతబట్ట ఇప్పిస్తానని ఏడవమన్నట్లుంది.

పాతబట్ట వస్తుందో రాదోనని అది ఏడుస్తుంది ఆ విధముగా కూలివాని పెడితే ఉత్పత్తి ఎక్కువ చేయలేడు పాతబట్ట ఇచ్చి ఎడిపించుకొంటున్నట్లుగానే వుంటుంది ప్రొడక్షన్, ప్రొతకన్ అని ఇంగ్లీషులో అంటే అవుతుందా? శబ్దాలవలన ఏమీ కాదు రామములక్కాయన ఇంగ్లీషులో 'టొమాటో' అని అంటే 'యస్ బ్రింగ్,' అంటారు రామములక్కాయ అని చెబితే 'నో నో' అంటారు ఎనిచూసే వానికి హృదయములో అభిమానము కలగాలి జన్మ స్పిరిట్ వస్తే దేశము బాగు పడుతుంది అంతేగాని అక్కడ భూమి పెట్టుకొని హైదరాబాదులో ఉద్యోగము చేస్తూ కూర్చుంటామంటే ప్రొడక్షన్ ఎక్కువకాదు అక్కడ మనిషిని పెట్టి చేయించడం ఇక్కడ సిటీలో వచ్చి కూర్చొనడం ఈ విధముగా వుంటే కమ్యూనిజవు రావద్దంటే ఎట్లా? తీసుకొన్న టిక్కెట్టు కొత్తగూడెం ఎక్కినది భువనగిరివైపు నో, కమ్యూనిజం ఇక రావద్దంటే ఎట్లా? అది రాకుండా వుండాలంటే ఎంతో అభివృద్ధి చేయాలి అప్పుడు దేశం బాగుపడుతుంది గ్రామాలలో భూమిని పెట్టుకొని హైదరాబాదులో కూర్చొని అది చేస్తాము, ఇదే చేస్తాము, వకాలత్ చేస్తామంటే ఏమి ప్రయోజనం వుంటుంది? స్వంత కల్టివేషన్ అంటే ఏమిటి? ఎప్పుడైనా నాగలితో స్వంతగా భూమిని సేద్యం చేసుకునే వానికి పంట బాగా పండుతుంది ఇక్కడ ఒక ఆనరబుల్ మెంబరుగారేమన్నారంటే గ్రామాలలో చాకళ్ళు, మంగళ్ళున్నారు, వైద్యులున్నారు, సిటీలో కూర్చొని వకాలత్ చేస్తాము, సైడ్ బిజినెస్ వుంది కాబట్టి వాళ్ళు కూలి పెట్టి చేయించుకునేందుకు అవకాశము వుండాలి, రేపు వకాలత్ పోయినా, మెంబరుషిప్ పోయినా, ఆ కొస్త భూమి పోతే ఎట్లాగంటున్నారు కాని అక్కడ భూమి అసలే లేక కాయకష్టము చేసుకుంటూ బాధపడేవాళ్ళకయితే ఏమీ లేదుగదా? ఈ విధముగా అయితే ఈ భూసమస్య ఎట్లా పరిష్కారమవుతుంది?

دوزخ میں جائے مردہ ، جنت میں جائے مردہ ، حلوہ سے کام یاروں کو ۔

ఇది చాలాకాలమునుండి వున్న రోగము ఒకేసారి ఎట్లా పోతుంది దానిని క్రమముగా పోగొట్టుకోవాలి అంటారు పెద్దలు ఇదే సరైనదే ననుకోండి రోజూ ఒక మాత్ర వాడితే ఆరోగ్యము కుదిరే మాట నిజమే అది శరీరమునకయితే వచ్చిన రోగానికి మందువేస్తే సరిపోతుంది గాని, ఇల్లు కాలుతూంటే పూర్తిగా ఒకేసారి నీళ్ళు పోయకుంటే ఎట్లా? నిప్పంటుకొన్న యింటికి రోజు ఒక బిందెడు పోస్తూ కూర్చుంటే ఆ ఇల్లు బూడిదకాక మరేమగును?

అయితే ఇప్పుడు ఈ కుటుంబ కమతములో ధారామీద నిర్ణయము కావాలని ఒక సూత్రము వచ్చింది నేను మనవి చేసేదేమంటే దీనిలో భూమి నిర్ణయముపక, ధారానిర్ణయమునకు చాలా తేడా వుంది దీనికి ల్యాండు కమీషన్ వలన పనులు కావు అక్కడ ఒక శికాయత్ పేష్‌చేస్తే ఆరు నెలలకు గాని జవాబు రాదు అటువంటివారు ఈ లెక్కలన్నీ తయారు చేయాలంటే ఎంత ఆయాసమో ఆలోచించండి నేను మనవి చేసేదేమంటే దాని వలన ఎకరాల లెక్కలు, ఆసెస్‌మెంటు సరిగా తేలవు ఒకే ప్రాంతంలో అనేక రకాల భూమి వుంటుంది కాబట్టి లెక్కలలోను అసెస్‌మెంటులోను చిక్కులు తప్పవు ఒక గ్రామంలోని భూమి పది తరహాలుగా వుంటుంది కాబట్టి కుటుంబ కమతము నిర్ణయించడములో బాగా ఆలోచించి చేయవలసి యున్నది ధారా నిర్ణయం చేస్తే బాగానే వుంటుంది దానివలన దేశము బాగు పడుతుంది ఈ కుటుంబ కమతము లోపల

నా అనుభవాన్ని బట్టి రూ ౮౦౦ లు సరిపోవు రూ ౧,౨౦౦ లు వుండాలి ౩౩ ఖర్చులు పోతాయి సూపర్‌వైజింగు చేసేవారికి ౬౦ సోమరిపోతులకయితే ౭౦ దాకా ఖర్చులు పోతాయి కాబట్టి ఖర్చులతో సహా రూ ౧,౨౦౦ లు వుండాలని చెబుతున్నాను ఇంకా నా సవరణలో చెప్పినది చెల్కా భూమి అవ్వల్ దర్జేకా ౨౦ ఎకరాలు, ఇతరం ౨౪ నుంచి ౩౨ ఎకరాలు, ఖుష్కీ అవ్వల్ దర్జేకా ౧౦ ఎకరాలు రెండవ రకం ౧౫ నుంచి ౨౦ ఎకరాలు తరీ ఎక్‌ఫాస్లా అవ్వల్ దర్జేకా ౩ ఎకరా ఇతరా ౪ నుంచి ౬ ఎకరాలు దోఫాస్లా అవ్వల్ దర్జేకా ౨ ఎకరాలు ఇతరం ౨న్నరనుంచి ౪ ఎకరాలు బాగాత్ భూమి అవ్వల్ దర్జేకా ౩ ఎకరాలు, ఇతరం ౪ నుంచి ౫ ఎకరాలు అని నేను ఎమెండుమెంటు తెచ్చాను ఇందులో మీరు అనుకున్న రూ ౮౦౦, మిగిలే పంట పండేటి ఈ సవరణ న్యాయసమ్మతమని కూడా మనవి చేస్తున్నాను ఎందుచేతనంటే దానిలో మంచిగా శ్రమ చేసి పండించేవారు కాకుండా సోమరితనము కలవారయితే రూ ౬౦౦ కూడా రావు ఇప్పుడు ఈ కుటుంబకమతాన్ని నిర్ణయము చేసేటప్పుడు ఆ భూమి ఒక జిల్లాలోగాని, ఒక ప్రాంతానిది కాదు కొందరు శిస్తును ఆధారంగా చేసుకొని నిర్ణయించాలంటున్నారు కాష్తు సరిగా చేయకపోతే నష్టమవుతుంది సోమరితనము వలన దేశము అభివృద్ధి కాదు కాష్తుచేసే మనిషి ఏ విధముగా వుండాలి? ఎనిమిది ధోవతులు వుండేవాడు శ్రద్ధగా వాడు కొనడు రెండు ధోవతులున్నవాళ్ళయితే ఒకటి ఉతుక్కొని ఒకటి కట్టుకొని శ్రద్ధగా వాడుకుంటారు ఎక్కువ ధోవతులున్నవానికి నిర్లక్ష్యం ఎక్కువవుంటుంది కాబట్టి అటువంటి సోమరిపోతులు కాకుండా శ్రమపడి పని చేసే వారి వలనే ప్రొడక్షన్ ఎక్కువగుతుంది దేశము అభివృద్ధి చెందుతుంది కనుక శ్రమపడే వాళ్ళకే భూమిని చెందేట్లు చూడాలి

కౌలుదార్లను బేదఖలు చేయడములో మళ్ళీ సవరణలు వచ్చిందని తెలిసింది అది తర్వాత వచ్చింది మాకు తెలియలేదు బేదఖలు చేయడానికిగాను మొదట ఫామిలీహోల్డింగ్సు ౩ అన్నారు, కొందరు రెండని, ఒకటని అన్నారు మొదటి సవరణ మాత్రము సమంజసము గానే వుంటుంది రైతులకు లాభదాయకము గూడాను ఇది ముందు క్లాజులో తేలిపోతుంది ఒరిజినల్ అమెండుమెంటు ప్రకారము మూడు కుటుంబకమతముల బేదఖల్ కొరకు ఒక కుటుంబకమతము వరకు వుంచితే బాగానే వుంటుంది

ఇక్కడ కూర్చొని పుస్తకాలు చదివితే కాదు చైనాలో ఆ విధముగా ఉన్నది, అమెరికాలో ఈ విధముగా వున్నదని చెప్పకుండా, ఛీఫ్ మినిష్టరుగారు అమృతతుల్యమైన మాటలలో చెప్పారు "దేశ, కాల పాత్ర" ముల ననుసరించి మనము చేసుకోవాలన్నారు ఇది చాలా బాగున్నది ఎంతో ఉచితంగా వున్నది కాని ఆ మాటలు పార్టీ అభిమాన ద్వేషములతో గాక యదార్థముగా ఆచరణలో పెట్టినపుడే సార్థకమవుతాయి

ఇంకా నేను ఎక్కువ మాట్లాడే పనిలేదు అందుచే ఈ బిల్లును తెచ్చిన ఆనరబుల్ ఛీఫ్‌మినిష్టరుగారిని కోరేదేమంటే నేను తెచ్చిన సవరణ ఎద్దైతే వున్నదో దానిని అంగీకరించి కుటుంబకమతము నిర్ణయించమని కోరుతున్నాను తరువాత ల్యాండుకమీషన్ వలన చాలా అనర్థకాలున్నాయి డబ్బు ఖర్చు, కాలహరణం మినహా దాని వలన

ప్రయోజనము లేదు. హైదరాబాదు స్టేటులో కొన్ని సెంట్లు హరిజనుల చిన్న ఎక్కువ
కాబట్టి వారందరికీ ప్రయోజనము కలుగునట్లు ముఖ్యంగా దేశాభివృద్ధి దృష్ట్యా పెట్టి
ఈ సవరణలు చేయవలెనని మనవి చేయుచు హృదయ పూర్వకముగా స్పీకరు గారిని
కోరుతూ ఇంతటితో సెలవు తీసుకుంటాను

*شری ایم برسنگ راؤ (کاوا کرتی - عام) - مسٹر اسپیکر سر - ہمارے دوست سری کنڈل ریڈی کی تقریر سننے کے بعد میرے ذہن میں کچھ اور خیالات پیدا ہوگئے۔ انہوں نے بہت سی باتیں سچی سچی بیان کی ہیں - اس میں شک نہیں کہ یہ مسئلہ بڑا پیچیدہ ہے - اس پیچیدہ مسئلہ کو انہوں نے اچھی طرح سے بیان کیا ہے - اس طور کے سلسلہ میں جو امنڈمنٹ پیش کی گئی اس کے تعلق سے دو موضوع زیر بحث آسکتے ہیں۔ ایک تو اخراجات کاشت دوسرے آٹھ سو روپیے کی آمدنی اور تیسرے یہ امر کہ عملی ہولڈنگ مالگزاری کے بیسس (Basis) پر ہونا چاہیے یا ایکریج کے بیسس پر۔ یہ تین اہم موضوع بحث ہیں۔

میں پہلے اخراجات کاشت کو لونگا۔ پرسوں اوس جانب سے ہمارے ایک دوست نے بیان کیا کہ یہ اخراجات ۵ پرسنٹ بھی ہوسکتے ہیں، دس پرسنٹ بھی ہوسکتے ہیں پندرہ پرسنٹ بھی ہوسکتے ہیں - اس میں شک نہیں کہ اگر پان کی کاشت کی جائے تو چار پانچ ہزار روپیہ کی آمدنی ہوسکتی ہے - ابھی میرے دوست نے بیان کیا کہ مرچی کی کاشت سے فی ایکر بارہ پندرہ سو کی آمدنی حاصل ہوسکتی ہے اور حاصل کی جا رہی ہے۔ اس سے انکار نہیں کیا جاسکتا - لیکن ایسے مسئلہ پر غور کرتے وقت ہمیں یہ دیکھنا ہوگا کہ ہمارے ملک کا اسٹپل فوڈ (Staple food) کیا ہے؟ پان کی کاشت، مرچی کی کاشت یا تمباکو کی کاشت کا لحاظ کرتے ہوئے کیا آپ عملی ہولڈنگ (Family Holding) طے کریں گے؟ اگر ایسا ہے تو پھر ان لوگوں کو پان کھاتے ہوئے زندگی بسر کرنا مبارک - پھر آپ جوار، چاول، باجرہ، گیہوں وغیرہ کا سوال کیوں اٹھاتے ہیں؟ مرچی کی کاشت سے فی ایکر پندرہ سو روپیے کی آمدنی ہوتی ہے تو وہ آپ کو مبارک - آپ مرچی کی کاشت کیجیے اور مرچی پر ہی زندگی بسر کیجیے - تمباکو کی کاشت سے معقول آمدنی ہوتی ہے تو حقہ پی کر ہی زندگی بسر کیجیے لیکن ایسا ناممکن ہے - انسان کے لئے اسٹپل فوڈ ضروری ہے - اور اسٹپل پروڈیوس (Staple produce) کیا ہے؟ وہ جوار، باجرہ، گیہوں، دھان اور آئیل سیڈس (Oil seeds) یعنی تخم ہائے روغن دار اور کاٹن وغیرہ ہے۔ ان ہی پیداواروں کو سامنے رکھ کر دیکھنا چاہیے کہ اخراجات کاشت کیا ہیں اور آمدنی کیا ہے؟ آپ اوس جز کو لیکر جو ہزاروں میں ایک ہوتی ہے ملک کے لیے پلان نہیں بناسکتے - میں دل کی بات میں وکالت نہیں کررہا ہوں - اخراجات کاشت کیا ہیں؟ کل اور پرسوں اخراجات کاشت کا حساب بتایا گیا - اس کو دیکھنے کے بعد مجھے یہ

معلوم ہوتا ہے کہ اس ملک میں پیئنگ بزنس (Paying business) کا کاروبار اگر کوئی ہوسکتا ہے تو وہ زراعت ہے اس سے بہتر کاروبار اور کوئی نہیں ہوسکتا اگر فی الحقیقت ایسا ہوتا تو بڑی خوشی کی بات ہوتی ۔ فکروتشویش کی بات ہی نہ ہوتی اس موقع پر میں ایوان کے غور کے لیے ایک سوال سامنے رکھنا چاہتا ہوں کہ پھر یہ زرعی قرضہ کا مسئلہ کہاں سے پیدا ہوگیا ہے کاشتکار پیدا ہوتا ہے قرضہ میں ۔ زندہ رہتا ہے قرضہ میں اور مرتا ہے قرضہ میں یہ کہاوت کہاں سے آئی؟ یہ جو قانون قرض دہندگان قانون مصالحت قرضہ اور قانون انسداد سودگران اور ڈیٹ ریلیف لجسلیشن (Debt Relief Legislation) ہیں ان کی کیا ضرورت تھی؟ ہمارے آنریبل ممبر جو ادھر بیٹھے ہوئے ہیں انہوں نے جو ڈیٹ ریلیف لجسلیشن بل (Debt Relief Legislation Bill) ایوان کے سامنے پیش کیا تھا اوسکی کیا ضرورت تھی؟ جب زراعت ایک نافع دینے والا بزنس (Business) ہے تو پھر ان قوانین کی کیا ضرورت تھی؟ اندازہ لگایا گیا ہے کہ ریاست میں ۸ کروڑ کا زرعی قرضہ ہے ۔ اس کے متعلق رپورٹس (Reports) موجود ہیں ایسا کرنے کی وجہ سے اس میں کیسے قرضہ کی کمی ہوئی ہے اسکی تحقیقات کرکے کوئی رپورٹ ہمارے سامنے نہیں آئی پورے ہندوستان میں نوسو کروڑ کے قرضہ کا اندازہ ہے مدراس میں ہائی پرائسس (High prices) کی وجہ سے کیا فائدہ ہوا جب اس کی تحقیقات کی گئی تو اس نتیجہ پر پہنچے کہ اس قرضہ میں کوئی کمی نہیں ہوئی ۔ یہ رپورٹس موجود ہیں ۔ اگر آپ رپورٹس کو نہیں مانتے تو نہ مانیے اگر کاشتکاری سے اتنا زیادہ نافع کمایا جاسکتا تو قرضہ کا سوال نہ اٹھتا اور نہ ڈیٹ ریلیف لجسلیشن بل (Debt Relief Legislation Bill) لانا پڑتا یہ میرا آرگومنٹ (Argument) ہے ۔

اخراجات کاشت کاری کے متعلق آنریبل منسٹر صاحب نے ترمیم پیش کی ہے کاسٹ آف کلٹیویشن (Cost of Cultivation) اور کاسٹ آف پراڈکشن (Cost of Production) میں جو نازک امتیاز اور فرق ہے اسکو بھی آپ سامنے رکھیے ۔ اخراجات کاشت میں پلوئنگ (Ploughing) سوئنگ (Sowing) ویڈنگ (Weeding) اور ہارویسٹنگ (Harvesting) کے اخراجات شامل ہیں اسکے بعد کھلے سے اناج گھر لیجانا اور وہاں سے مارکٹ لیجاکر پہنچانے کے اخراجات ہیں اسکے بعد جو اسکو پرائس (Price) اس کاشتکار کو ملتی ہے وہ اخراجات پراڈکشن ہیں اسکو آپ سامنے رکھیے اخراجات کاشت کا مسئلہ اتنا آسان نہیں ۔ میرے پاس کوئی مواد تو نہیں اور کوئی چھوٹا موٹا کاشت کار بھی کاشت کے حسابات نہیں رکھتا ۔ جس طرح بک کیپنگ (Book keeping) اکاؤنٹنسی (Accountancy) وغیرہ ہوتی ہے اس قسم کا کوئی حساب کاشتکار

کے بارے میں رہنا ہمارے کاشتکار ہے تب حساب وجھینگے تو وہ لکھیگا کہ ساھوکار ہے پوچھیے حال ہی میں دی انڈین سوسائٹی آف اگریکلچرل اکنامکس (The Indian Society of Agricultural Economics) نے اس بارے میں ریسرچ کیا ہے یہ لیٹسٹ (Latest) کتاب ہے جو اتفاق سے مجھے ملی ہے یہ سنہ ۱۹۵۳ ع میں چھپی ہے اس میں اخراجات کاشت کے بارے میں جو لکھا ہوا ہے وہ میں پڑھ کر سناتا ہوں یہ یونٹ آف کلٹیویشن (Unit of Cultivation) اور کاسٹ آف پروڈکشن (Cost of Production) کیا ہے یہ معلوم کرنے کے لیے پیج (۶۴) ملاحظہ کرنا ہوگا

Problems of Farm Costs in Indian Agriculture by the Indian Society of Agricultural Economics (page 64)

Those who recommend for purposes of calculation the field as the unit exclude from the cost structure items such as the upkeep of farm equipment and depreciation and rents and rental value of land interest on working capital etc which are common factors to farming as a whole

ان تمام چیزوں کو اکسکلوڈ (Exclude) کرکے کاسٹ آف کلٹیویشن (Cost of Cultivation) کا حساب لگایا جاتا ہے جو سرمایہ لگایا جاتا ہے اوس کا انٹرسٹ (Interest) کیا ہے لینڈ کا رینٹ (Rent) کیا ہے اور ڈپریسی ایشن (Depreciation) کیا ہے ان سب چیزوں کو مد نظر رکھنا ہوتا ہے کیپٹل اکسپنڈیچر (Capital expenditure) تو ٹھیک ہے لیکن ڈپریسی ایشن چارجس (Depreciation Charges) بھی ہیں ۔ مثلاً ہر دو تین برس میں دو بیل بیچ کر کسان موٹ کشی کرتا ہے ۔ نتیجہ یہ ہوتا ہے کہ دو برس میں ہی بیل مرجاتے ہیں ۔ اس قسم کے ڈپریسی ایشن چارجس کا حساب نہیں لیا گیا ۔

سری وی۔ ڈی دسپانڈے کیا رینٹ بھی لگائے ہیں ؟

سری ایم بسنگ راؤ ہاں رینٹ بھی لگائے ہیں ۔ ڈپریسی ایشن چارجز کو اکسکلوڈ (Exclude) کرکے اخراجات کا حساب لگائے ہیں یہ طریقہ حساب صحیح نہیں ہے میں ایک اور حوالہ آپ کے غور کے لیے پیش کرتا ہوں

(Page No 48)

Farm cost of production whether money cost of quantitative cost vary widely from farm to farm and area to area in the same areas It is erroneous to suppose either that farms in a homogeneous area incur uniform costs or that the low cost producers of one year remain low cost producers in

the next year Variety not uniformity is characteristic of farm cost of production Consequently average costs are not to be accepted as representative and conclusions drawn from comparison of average cost are usually questionable There is reason to believe though conclusive proof does not exist that both differences nd charges in cost are due quite as largely as to uncontrollable natural causes weather disease and pests affecting costs through yield as to causes controllable through good management

مجھے انگریزی برابر نہیں آتی گر تلفظ غلط دا ہونو تو نبل ممبرس معاف دماس

(Page No 18)

What does it cost to produce ? and How do such costs vary under different conditions or in different parts of the country are fundamental

یہ تمام اہم فیکٹرس (Iactors) ہیں اور ان پر غور کرنا ہوگا جہاں تھوڑی دیر پہلے یہ کویسچن (Question) کیا گیا تھا کہ سلمپ (Slump) آرہا ہے پرائسس (Prices) گررہی ہیں تو آپ کیا کرنے والے ہیں اور پرائس کسطرح فکس (Iix) کرینگے یہ تمام سوالات کویسچن ور (Question Hour) کے وقت پوچھے جارہے تھے ربیل منسٹر صاحب اگرچہ یہ جواب دیا کہ پرائسس کسیے فکس کیے جانے ولے ہیں پرائسس اور کاسٹ میں کیا تعلق ہے یہ بات آپ غور کرینگے یا نہیں کرینگے کاسٹ اور پرائس میں کوئی سمبندھ (सबंध) ہے یا نہیں یہ سب فنڈمنٹل کویسچنس (Fundamental Questions) ہیں ان چیزوں کو چھوڑ کر ہمارے اندروں پر چل رہے ہیں ۔ گورنمنٹ نے کیا کیا ؟ ۵ فیصدی کا جو حساب لگایا ہے وہ عصماب کرکے باقاعدہ فکس (Fix) کیا ہے آربٹرری (Arbitrary) طریقہ پر بحاس فیصدی لگایا گیا ہے کوئی کہتے ہیں کہ کاسٹ آف کلسویس ۶ فیصدی ہوسکتا ہے یہ سوپروائسری لینڈ لارڈس (Supervisory Land Lords) کہہ سکتے ہیں میں مانتا ہوں ایسا کہہ سکتے ہیں میں یہ نہیں کہتا کہ ایسی تعریف نہیں ہونی چاہیے اب میں صرف دو تین چیزیں عرض کرونگا اسکی باقاعدہ انکوائری (Inquiry) کرنے کی ضرورت ہے گنگا کے تحت جو زمینات ہیں وہاں دس ایکڑ کے فارم کی کیا آمدنی ہوتی ہے ۔ میں عرض کرونگا کہ گنگا کے تحت جو دس ایکڑ کا فارم ہے وہاں حساب لگایا گیا ہے کہ (۶۲۰) روپے کی آمدنی آتی ہے اور خرچہ (۴۷۰) روپیے ہوا ہے اسطرح ڈیڑھ سو روپیے نٹ انکم (Net income) ہوتی ہے کن کن چیزوں پر اخراجات لگائے گئے ہیں وہ بتلانا چاہتا ہوں

Manure irrigation rent upkeep of buildings upkeep of livestock depreciation of livestock depreciation of buildings interest on capital interest on working capital

دی کاسٹ کرے بر ں دب حرحاب ہوے ھس ک (۲۵) کر کے ہار
بوبل مدی (۵۸۴) وبہ ہوی ھے اور وبل حہ (۹۳ ۲) روبہ ہوبا ھے و
(۴۵۷ ۲) حالص مدی ہوی ھے کے دب حرح بہ ھس

Labour	24%
Seed manure irrigation upkeep of livestock buildings and implements	26%
Rent	1 26%
Interest on investment	8%
Depreciation	4%
Profit	29%

سوبر واسرری لبد لارڈ کو (۲۳) فصد رف (Profit) لما ھے حملہ مدی
کا ۲۳ فصد بڑبا ھے س حد مگرس (Figures) آپکے عور کے لیے
بس کرونگا حاھے ب ماہے با بہ ماہے اگر کلحرل ریسرح کوسل (Agricultural
Research Council) کی طرف سے کو بری (Inquiry) کرای
گی ھے بہ اوسکے بس کیے ہوے ساح ھس

ہاں بہ عب بھی کی گی ھے کہ ا ٹھ سو روپے کی ا مدی فملی ہولڈنگ
(Family Holding) کے لیے کم ھے یا زیاد پرسوں سے ک ہولڈ نگ
(Basic Holding) کے تعلق سے بھی بحث کی جا رہی بھی کہ س کا ۳/۱ ہیں بلکہ ۲/۱
کرنا چاھیے اگر فملی ہولڈنگ کا رقبہ بڑھایا گیا ھے وکیا ہو جبکہ یہ رسم لائی
گی ھے کہ ہر سب کے پاس ایک بیسک ہولڈ نگ یا بیادی بعوبہ چھوڑا جاسکا
اپ عور کرے وہ صرف اوس لبد لارڈ کو سامنے رکھکر عور کرے ھس اور کہتے ھیں
کہ لبد لارڈ کو فائدہ پہنچانا چاہیے ھس ور سب کو جو فائدہ پہنچنے والا ھے اوسکو
سامنے ہیں رکھے لبد لارڈ کے قبضہ میں جو اراضی ھے سر عور کرنا چاھیے ھس
میرے پاس اکیوریٹ فگرس (Accurate figures) ہیں ھیں اور میں
ادارے کے فگرس بتایا ہیں چاہتا سحاربی آف دی ہاوس سٹ کو دیکھی ھے اس
رسم کے پاس ہونے کے بعد یہ بل سٹ کے فیور (Favour) میں ہو جاتا ھے
اب وں ھرڈ (۳/۱) انٹرسٹ کو ماں لیا گیا ھے حیسا کہ کنڈل ریڈی صاحب نے
کہا (۳/۱) رکھنے کے بعد انکو فائد ھے یہ پوری بحث جو کل ور پرسوں ہمارے دوستوں
نے کی ھے بحث علی سے بڑھکر بعض معاوبہ ھے میں زمینداروں کی وکالت ہیں
کر رہا ہوں آخر میں اب ابا ہوں آٹھ سو روپے کی آمدی پر

Shri V B Raju (Secunderabad General) The variation is 1 9 If the benefit that the tenant gets by keeping the family holding high is one acre the loss that he would sustain because of the resumption of holding which is three times is 9 acres The proportion between the gain and loss to the tenant is 1 9

سری ام ۔ رسنگ راؤ ۔ جب کلار ہہ ہر ونگا و اس ہر ورسں (Proportion) کے بارے مں عرض کروںگا س ہر ہور کرنے کےلیے سار ہوکر اونگا اب اس وقت س کلار ہر عور کرنے وقت مرے باس اوس بحث کے لیے وقت بہں ہے ۸ ھ سو روپے کا سول کہاں سے آیا مجھے افسوس ہوتا ہے کہ اوس وقت جب بھی کبنٹ (Cabinet) مں بھے آنکو عور کرنے کا موقع ملا تھا اور آپکے ساتھ ساتھ دوسرے منسٹر صاحب بھی ہمارے ساتھ بحث کے وقت موجود تھے کانگرس کے سکریٹری بھی تھے سب لوگ موجود تھے سری ار کے ناسل سری گلد ری لعل ںدا ے سب صاحب ر عورکرکے فیملی ہولڈنگ کو فکس کیا ہے تک ہو نکی جانب سے ہولڈنگ انٹرمیڈیری ہولڈنگ (Intermediary Holding) بینفٹ ہولڈنگ (Benefit holding) بسک ہولڈنگ (Basic holding) کبھی نام آئے ہیں یہ سب چیزیں ہے کے بعد کسی ترمیم کی جانی چاہیے سر عور کیا گیا پہلا تصور یہ تھا کہ پہلے سیلنگ (Ceiling) کیا ہو یہ طے کرو پھر اسکا ترسیم کیا ہوگا ورک اوٹ (Work out) کورے کرنے آگے چلکر پھر یہ سب چیزیں آئیں جب اب منسٹری مں تھے

Shri V B Raju It is not a disqualification to be a Minister

(Laughter)

شری ام ۔ رسنگ راؤ مجھے حیرت ہونے کی کوئی ضرورت بہں ہے ور یہ کوئی ایسی بات ہے کہ جس پر میں حیران ہوں میں بالکل مطمئن ہوں اٹھ سو روپے کا تصور کیسے آیا میں نے عرض کیا

سری وی ڈی دشپانڈے وہ منسٹری لیول (Ministry level) پر کیسے تا ہمکو وہ سمجھائے

سری ام ۔ رسنگ راؤ ہلانگ کمیشن کے ممبروں نے اسکو لایا ہے میں نے یہ عرض کیا آٹھ سو روپیے کی حد رکھیے یا بارہ سو روپیہ کی رکھیے لیکن جب کوئی میژر (Measure) لیتے ہیں تو احتیاط کی ضرورت ہوتی ہے اسپکر صاحب گھڑی کی طرف دیکھ رہے ہیں مبر وقت ہوچکا ہے میں جلد ختم کرونگا

دوسری حصروں کے بارے میں عرض رے کے لیے ب وقت میں ہے ساری بحث میں
دو نطریہ اہم رہے ہیں عملی ہولڈنگ لینڈ ریونیو کی بیسس پر ہونا چاہیے یا ایکریج
ر کوئی تک میں سہولت سمجھتا ہے و کوئی دو سے میں۔ کسی کا یہ خیال ہے نہ
ایکریج بیسس ر ہو و زیاد حھا ہوگا ورنہ غلطیاں ہونگی غلطیاں ہونے کا مکان تو
ہ طرف ہے س میں بھی ہے ور اوس میں بھی میں نہیں سمجھتا کہ یہ خیال
صحیح ہے کہ س میں غلطی کا مکان ہے ور اس میں ں ں یہ بھی باور نہیں
کرسکتا کہ ہر گاؤں ایک وکل ریا (Local Area) ں جائیگا ہر گاؤں
میں مختلف قسم کی زمین ہے بعض لوگوں کو فائدہ ہوگا ور بعض کو نقصان ہوگا سکو
برداشت کرنا ہوگا ں ں تمام تفصیلات میں جاوگا تو بہت زیادہ وقت ہوگا میں
اس کا حامی ہوں کہ ایکریج پر بیس ہو و اچھا ہوگا اس خیال کی حمایت کرتے ہوئے
میں اپنی تقریر ختم کرتا ہوں

***श्री फुलचंद गाधी** (अुमरग) –अध्यक्ष महोदय अभी जो तरमीम अ अी ह और जो बिल हाअुस के सामन पेश हुआ ह अुसपर म अपनी राय का अिजहार न करू ता मन अपन कतव्य का पालन नही किया असा हागा । अिस ञिय मे यहा खडा हुआ हू आज तक अिसक बार म बहस करन क बहुर से मौक अ य है ऌकिन अस वक्त मे नाकाम रहा और यहा भी आज जो कोशिश कर रहा हू अुसमें भी शायद नाकम ही रहूगा अगर म अिसबार मुव्हर आफ दी बिल (Mover of the Bill)जो कि चीफ मिनिस्टर भी ह अनका हृदय परिवतन कर सकू तो कामयाब हा सकूगा । लेकिन अुनक हृदय तो अुनके साथ चला गया ह

फिर भी सक्शन ४ के बारे में मेरे जो खियालात ह वह म हाअस के सामन रखना चाहता हू । सेक्शन ४ के बारे म जब सिलेक्ट कमिटि की रिपोर्ट हाअस के सामन पेश की गअी थी अुस वक्त मुव्हर आफ दी बिल चीफ मिनिस्टर साहब न क्या कहा था यह म अुनके अलफाज म बताना चाहता हू । ३ सप्टेंबर को जो सिलेक्ट कमिटी की रिपोट पेश की गअी थी असमें सेक्शन ४ के बार म जो कहा गया था वह म आपको पढकर सुनाता हू ।

While the consensus of opinion is in favour of retaining the figure Rs 800/ as given in the Bill as the standard net annual income of an average family of five persons the Select Committee feel that besides the income bas s minimum and maximum limits in terms of acreage at least with respect to Class I soil of the main kinds of lands u to whi h agricultural lands in the State can be classified should be determined

और अुसम आग के अलफाज अिस तरह से है

With a view to achieving more definiteness simplicity of procedure and reducing the working of the land Commission this is considered necessary

यह बहुत अच्छ अल्फाज ह ध्यय तो बहुत अूचा रखा गया ह । और किसी कानून का तयार करत वक्त असा ही ध्यय होना चाहिय कानन म सिप्लिसिटी (Simplicity) होनी च हिय । कानन समझन म आसान होना चाहिय। लकिन हम यह देखना चाहिय कि जो ध्यय रखा गया ह अुस साध्य करन की कोशिश की जा रही ह या नही अिस दृष्टीसे देख ता हमको मालम होगा कि ध्येय ता अक रखा गया ह और क म दूसरी तरह से करन की कोशिश की जा रही ह सिलेक्ट कमिटी म कुछ रज (Range) रखी गअी ह वह ४ स ८ और ३२ से ३६ अकर असी कुछ रखा गअी ह । अिस रेज का तायुन करन के लिय वह अलफाज लाय जा रहे ह ताकि अिसम कुछ डफिनटनस (Definiteness) आजाय। और यह कहा जा रहा ह कि सिंपलिसाटी आफ प्रोसिजर (Simplicity of procedure) डफिनटनस और लड कमिशन के वकिंग क लिय सहुलियत हो अिस लिय यह अल्फाज लाय जा रहे ह और अिस लिय अकरेज के बसेस पर फॅमिला होल्डिग रखी गअी ह। लेकिन मेरा तो कहना यह है कि अिसमें कोअी भी डफिनेटनस या सिप्लिसिटी नही आती ह फमिली होल्डिग का तायुन करन के लिय लड कमिशन का अखतियार दिया गया ह और अफसरो को भी बहुत ज्यादा अधिकार दिया गया ह । लड कमिशन का यह अधिकार दिया गया ह कि वह अिस बात को निश्चित करे कि फमिला होल्डिग क्या होनी चाहिय अुसम और अक च ज यह भी ह कि अक्बार फमिली होल्डिग तय होनपर फिर वह बदला नही जा सकता ह। और यह कमिशन कोअी हरअक मौज म जाकर लड देखकर फिर वहां के फमिला होल्डिग का तायन नही कर सकता। लड कमिशन के लिय हरअक मौज म जाकर अिनक्वयरा करना न ममकिन ह फिर वहा की जो अथारिटो (Authority) होगी असकी रिपाट की बिना पर लड कमिशन को फमिली होल्डिग का तायन करना पडगा। लेकिन अिस तरह अक अक अरिय का फमिली होल्डिग तय करना भी बडा मश्किल ह। अकरेज के बसेस पर यह तय नही किया जा सकता ह किसी अक विलेज म भी अिस तरह तय करना मुश्किल ह यदि आप किसी अक मौज म जायग तो आपको मालम होगा कि अुसी मौज के पूरब की जमीन अलग किसम की होती ह और पश्चिम की जमीन अलग किसम की होती ह। अितन ही नही बल्कि अक ही खत म भी आप देखग ता आपको मालम होगा कि अक तरफ की मिटटी अलग ह और दूसरी तरफ का मिटटी अलग ह अकहा खत म अच्छी जमीन और खराब जमीन दोनो हो सकता ह। तो असी हालत म यदि आप अक मौज के लिय भी अक फॅमिली होल्डिग रखग और लड कमिशन अक अरिया क लिय भी अक फमिला होल्डिग रखता तो भी यह वहा क लोगो पर बडा अन्याय होगा। और फमिली होल्डिग का तायन करन के लिय बड बड अफसर जायग अिसम भी बडा खर्चा होनवाला ह

यह बिलकुल जाहिर किय गय कि कमस कम हर किसम की जमीन का मैक्झीमम (Maximum) तो देना चाहिय। अगर अक क्लास की साअिल (Soil) हो तो अिसम ज्यादा डाकनस्नम अ यगा। अिसलिय सब क्लास का मक्झीमम रखा गया ह अ नवारी क्लासिफिकेशन (Classification) किया गया ह जिसका आनवारी ८ अ न ह असको अितनी जमीन जिसका ४ अ न ह असको अितनी जमीन अिस तरह यह क्लासिफिकेशन किया गया ह लकिन यह क्लासिफिकेशन १ स ९ तक भी हो सकता ह और अुसस भी ज्यादा हो सकता ह

सिलेक्ट कमिटी ने भी अपने रिपोट में यह बात बताओ ह कि जमीन के क्लासिफिकेशन के बारे में हमारे पास आज जो डाटा (Data) ह वह अितना परयाप्त नही ह कि अिसपर हम अकरेज का तायुन कर सके। अिसके बारे में सिलेक्ट कमिटी की रिपोट म कहा गया ह –

> For want of necessary data they are not in a position to determine the limits in respect of each kind or class of soil The Committee however feel that the minima and maxima as determined in the re drafted section provide sufficiently fair and approximate limits within which the Land Commission can work out the size of a family holding yielding a net income of Rs 800 per annum

अिसका साफ मतलब यह ह कि यह रेज रखते समय अुनको भी अितमिनान नही ह कि वे जो अकरेज क्लास १ के लिय मुकरर कर रहे ह वह भी ठीक ह या नही क्योंकि आज अुनके पास जो डाटा (Data) ह वह ठीक नही ह असा वे भी मानते ह। अ क्लास जमीन के लिय यदि अितना अकरेज रखा जाय तो फिर दूसरी क्लास के साअिल के लिय क्या अकरेज रखा जा सकता है यह डफिनट नही ह यह सब काम करने के लिय तो बहुत बडा स्टाफ लगगा। अिस प्रकार अिसम कुछ भी सिम्प्लिसिटी (Simplicity) मुझ नजर नही आती। और यह स्थिति हमारे यहा हदराबाद में ही ह असी बात नही ह। जहा कही भी अिस तरह के कानून लाने की कोशिश की गअी अन सभी जगह अिस तरह की दिक्कते आयी। सारे दुनिया म जहा कही भी अिस तरह का कानून लाने की कोशिश की गअी वहा यही दिक्कते आयी। हमारा तजरूबा ह कि जहा कही भी ज्यादा अफसर आते ह और अुनके हातम ज्यादा अधिकार रहते है तो वे लोग ज्यादा वेट (Weight) रखते हैं। तो अैसी हालत म तो बहुत ज्यादा करपशन (Corruption) होने के अिमकानात ह। अिसम तो जरूर करपशन होगा। लड कमिशन के अफसर तो हरअक जगह पर जाने वाले नही ह। लड कमिशन कोआ हर वक्त जमीनपर जाकर देखनवाला नही ह। आखिर में लड कमिशन के जो नोकर होग वही लोग मुकामी जगहपर जाकर फमिली होल्डिग का तायुन करेग। और फिर ये जो अफसर फैमिली होल्डिग तय करने के लिय जायेंग वह जरूर रिश्वत लेग। अगर कोमी कम्पलेंट (Complaint) आय तो फिर लड कमिशन (Land Commission) अुसमें मदाखलत करेगा। नही तो यह अफसर जो लिखेंग वही होगा।

जहा लड से सस (Land Census) का काम चालू होगया है और रेकार्ड आफ र अिटस (Record of Rights) का काम चल रहा है वहा क्या हो रहा ह यह आप आज भी देख सकते ह। जो चाहता ह कि किसी खास जमीन पर अपना कब्जा हो और अुसे रेकाड आफ राअिटस म दर्ज कराया जाय वह अफसर मुताल्लिका को रिश्वत देकर रेकाड ऑफ राअिटस म किसी भी जमीन पर अपना कब्जा दज करवा सकता ह। लेकिन वहा कमसे कम अपील के लिय तो गुजायश ह। वह अदालत म तो जा सकता ह। लेकिन आप जो फमिली होल्डिग मुकरर करना चाहते ह असम तो अपील करने की भी कोअी गुजायश नही है। अक बार फमिली होल्डिग मुकरर हुअी तो मामला खतम होगया। तो अैसी हालतम आपही बताअिय कि रिश्वतका बाजार कितना गरम होगा ? फमिली होल्डिग तय करने के लिय कोअी अफसर जब किसी खास जगहपर

जायेगा तो असे काफी रिश्वत लेन की जिसमें गुंजायश होगी। और अैसी हालत में वहा के लोगो को अफसर के सामने झुकना ही पडेगा।

सही देखा जाय तो आपका सेक्शन ४ तो सारे कानून का मानदड है। और अिस लिये अिसे ज्यादा अहमियत देनी चाहिये। फॅमिली होल्डिंग यही तो आपका आखरी मेजरिंग राड (Measuring Rod) है। आप क इस बिल में फॅमिली होल्डिंग को अकरेज बसेस पर रखना चाहते ह और कहते है कि जिसमें सिंपलिसिटी (Simplicity) ह और अिससे ज्यादा डफिनेटनस (Definiteness) आयगा और अिससे लॅड कमिशन का काम कम होगा। लेकिन अभी तक मने जो बातें आपक सामने रखी ह उनसे आपको मालूम होगा कि इसमें सिंपलिसिटी डफिनेटनेस वगैरा कुछ भी नही ह बल्कि एकरेज बसेस पर रखन के बाद ज्यादा कॉम्पलिकेशन्स (Complications) पैदा होने क इमकानात ह। आप जो मॅगजिमम और मिनिमम फिक्स करना चाहते है वह भी एकरेज बसेस पर फिक्स करना मुश्किल है। लॅड की रेंटल व्हल्यू (Rental Value) क्या है यह भी सोचना चाहिये। इन सब बातो पर सोचें तो मालूम होगा कि इस के लिये फॅमिली होल्डिंग का तायुन करने के लिये यदि रेव्हिन्यू बेसेस रखा जाय तो बहुत अच्छा होगा। उसमें सिंपलिसिटी भी आजायगा और प्राइस और रेंट के फिक्सेशन के लिये भी रेव्हिन्यू बेसस ज्यादा अच्छा माना गया है। जो लोग यह दलील पेश कर रहे है कि रेव्हिन्यू का बसेस होना चाहिये उनके दिल में भी यही बात है कि कानून ज्यादा सरल हो जाये। उसमें ज्यादा डेफिनेटनेस आजाये। इसके अलावा और कुछ उनका मनशा नही है। मैं कहना चाहता हू कि यदि मुव्हर ऑफ दी बिल के पास अेकरेज बसेस के लिये कोई ठोस आर्ग्युमेंट ह तो व हमारे सामने जरूर रखें। रेव्हिन्यू बसेस क्यो रहना चाहिये इसके बारे में तो हमने हमारे आरग्युमेंट्स रखे है। यदि उनके आरग्युमेंट्स में कोई अहमियत हो तो मै उसे जरूर मानने के लिये तैयार हू। लेकिन एकरेज बेसेस के लिये ऐसा कोई आरग्युमेंट अभी तक नही किया गया जिससे मैं मुतमअिन हो सकू।

यह कहा जाता है कि यह मसला प्लॅनिंग कमिशन (Planning Commission) के सामने लाया गया था कि एकरेज का बेसेस रखा जाय या रेव्हिन्यू का रखा जाय। और उन्होने एकरेज बसेस के लिये अपनी कनसेंट (Consent) भी दी है। उसी तरह और भी बडे आदमियो के सामने यह रखा गया था। और उन्होने भी इस बात का मान लिया है। बात यह है कि प्लॅनिंग कमिशन ने कुछ ऐसा तो नही कहा था कि रेव्हिन्यू बसेस गलत है। तो हमारे यहा के लिहाज से कौनसा बसेस होना चाहिये एकरेज बेसेस या रेव्हिन्यू बेसेस अिसके बारे में हमें सोचना चाहिये। और यदि जिसमें कुछ अच्छाई है तो जिन्होने इस बिल को पेश किया है उन्हे यह मानना चाहिये कि रेव्हिन्यू बसेस ही ज्यादा अच्छा है और इस पर हम फॅमिली होल्डिंग ज्यादा आसानी से तय कर सकते है। एक बार रेव्हिन्यू बसेस माना गया तो फिर सब फॅमिली होल्डिंग उसी बिना पर तय होने चाहिये, फिर वह कौन से भी किसम की जमीन क्यो न हो। रेंट (Rent) और प्राअिस (Price) तय करते वक्त आप रेव्हिन्यू का बसेस मानते ह। वैसा ही यहा भी माने। रेव्हिन्यू बेसेस एक बार तय करने के बाद जो अमेंडमेंट रखी गई है उसमें ड्रायलॅंड के लिये १५ ता २५ एकर का फॅमिली होल्डिंग रखा जाय ऐसा कहा है। इसका धारा मराठवाडा

में १ रुपया ४ आना होता है तो कहीं एक रुपया आठ आना से लेकर दो रुपये तक भी होता है। इस तरह रेव्हेन्यु बेसेस पर यदि रखा जाय तो उसमें ज्यादा डेफिनिटनेस आ सकता है।

सिलेक्ट कमिटी में जब यह बिल पेश था तब वेट लैन्ड (Wet Land) ४ से ६ एकड तक की रखी गई थी। अब यह जो अमेंडमेंट आई है उसमें ९ एकड रखी गई है। एकबार आप एकरेज बेसेसपर मॅक्सीमम तय करते हैं तो फिर रेव्हेन्यू बेसेसपर बाकी काम नहीं हो सकता। फिर उसमें कुछ गुंजायश नहीं रहती। मेरा यह कहना है कि सिलेक्ट कमिटी में जो उसूल माने गये थे कि सिस्टम ऐसा होना चाहिये जिससे डेफिनिटनेस आये और लैन्ड कमिशन का काम भी कम हो। वह उसूल यदि रेव्हेन्यू बेसेस से पूरे होते हैं तो फिर यह बेसेस मानने में कोई अमर मानेन नहीं होना चाहिये। लेकिन यह सब होते हुए भी हठ से इसको एकरेज बेसेस पर रखने की कोशिश की जा रही है। यह नहीं होना चाहिये। लेकिन पूरे हाउस की राय क्या है यह देखा जाना चाहिये। सिर्फ एक पार्टी मजारिटी में है और अपनी मजारिटी के जोर पर यदि कोई कानून बनाना चाहते हैं तो यह ठीक नहीं है। केवल आप कुछ लोग चाहते हैं इसलिये इस तरह कानून सब पर लादा जाय यह ठीक नहीं है। बल्कि सारे हाउस का उसका पूरे तौर पर हामी करने की कोशिश करनी चाहिये।

रेव्हेन्यु बेसेस ही ज्यादा अच्छा है। यहां एक अमेंडमेंट लाई गई है कि फॅमिली होल्डिंग तय करते वक्त ३० रुपये का लैन्ड रेव्हेन्यु बेसेस माना जाय। आप चाहें तो कुछ ज्यादा भी रख सकते हैं। यदि आप को ३० रुपया पसंद नहीं है तो ३५ रुपया रखिये। लेकिन मेरा कहना इतना ही है कि फॅमिली होल्डिंग को तय करते वक्त लैन्ड रेव्हेन्यु का प्रिंसिपल माना जाय। जिसकी मालगुजारी ३० रुपये या ३५ रुपये हो ऐसी जमीन को फॅमिली होल्डिंग माना जाये।

जो बात अच्छी हो फिर वह अपोजिशन की भी क्यों न हो माननी चाहिये। इसके बारे में हाउस ऑफ दी पीपुल के जो स्पीकर श्री दादासाहब मावळणकर हैं उन्होंने ग्वालियर के परिषद में जो विचार प्रकट किये वह मैं पढकर सुनाना चाहता हूं। वह इसी संबंध में हैं। अपोजिशन की तरफ से कोई अच्छे सजेशन्स आयें तो उन्हें जरूर मानना चाहिये। एक बार हाउस ऑफ दी पीपल में इस्टेट ड्यूटि बिल रिपोर्ट (Estate Duty Bill Report) आया था। बहुत से कांग्रेस के लोगों ने उसमें अमेंडमेंट्स पेश किये, और अपोजिशन की तरफ से भी अमेंडमेंट्स पेश किये गये थे। उस समय श्री सी डी देशमुख ने जो अमेंडमेंट्स अच्छे लगे, फिर वह अपोजिशन पार्टी की तरफ से भी क्यों न आये हों, उन्हें ॲक्सेप्ट (Accept) कर लिया। मैं भी ऑनरेबल मुव्हर ऑफ दी बिल से अपील करूंगा कि यह सिर्फ आरग्युमेंट्स के लिये आरग्युमेंट नहीं है। इसमें से जो अमेंडमेंट्स ठीक मालूम होते हों, और होने भी चाहिये, उन्हें मान लेना चाहिये। लेकिन आप यदि बहुसंख्या की बिना पर आपने जो बिल पेश किया है उसे वैसा का वैसा ही पास करवाना चाहते हो तो वह ठीक बात नहीं है। श्री दादासाहब ने जो अलफाज कहे थे वह मैं पढ कर सुनाता हूं।

Majorities are undoubtedly an advantage to push through the programme of the party in majority. But there are also

danger spots therein which are likely to render harm to the best interests of the party itself and also to the progress of democracy in the country Knowing that there is a large majority of the party in the House the administration tends to become stiff uncompromising and sometimes unresponsible to reasonable criticisms and shows Fascist tendencies

अब म चीफ मिनिस्टर साहेब म जो कि इस बिल के मुहर्र ह दरख्वास्त करूंगा कि इस अहम मसले पर फिर से गौर करके इस क बारे में सोच। अनतम म उनके हृदय और दिमागसे अपील करूंगा क्योंकि उनका हृदय अन आगया ह कि इस के बारे में कुछ काम्प्रमाइजिंग (Compromising) किया जाय और सब लोग एकसाथ बठकर विचार विनिमय कर एसा निवेदन करते हुय म अपना भाषण समाप्त करता हू।

سری اے گروا ر ڈی (سدی سھ) سر اسکر سر فیملی ہولڈنگ (Family Holding) کو فکس (Fix) کرتے وقت ہمیں یہ دیکھنا چاہیے کہ ہندوستان کا مقصد کیا ہے میں سمجھتا ہوں کہ ہمارا مقصد ہمارے دیش کی جو مشکلات ہیں انکو حل کرنے کا ہونا چاہیے وہ مشکلات کیا ہیں ہمارے اس غریبی ہے جسمیں ہیں اگر انکو دور کرنا اور ملک کی انڈسٹریز (Industries) کو آگے بڑھانا ہے تو یہ اسی وقت ہوسکتا ہے جبکہ ہمارا انٹرنل مارکٹ (Internal Market) بڑھے اسلیے یہ ضروری ہے کہ جو کاشت کرنے والوں کی بڑی تعداد یعنی ۹۰ فیصد کسانوں کے پاس جسمیں ہو کہ انہوں کو یہ سہ حاصل کرنے کے لیے کاشت کی بڑی ہے اور کاشت کے لیے زمین ہونا ضروری ہے لیکن اس بل کے ذریعہ جو فیملی ہولڈنگ (Family Holding) مقرر کی جارہی ہے وہ سراسر دھوکہ ہے اس سے کسانوں کی بھلائی نہیں ہوتی یہ دراصل زمینداروں کو بچانے کے لیے ایک کیموفلاج (Camflouge) ہے فیملی ہولڈنگ کے نام سے یہ بتانے کی کوشش کی جارہی ہے کہ ہر شخص کو اپنی زمین دیجارہی ہے سارے چار گنا فیملی ہولڈنگ چھوڑتے وقت ہم کو دیکھنا چاہیے کہ زیادہ سے زیادہ زمین تھوڑی ہاتھ چاہیے یہی اصل مقصد ہے اس بل کی یہ نہیں بتانے کی کوشش کی جارہی ہے کہ ہم فیملی ہولڈنگ کی سائز (Size) کو کم کرکے کسانوں کو نقصان پہنچانے کی کوشش کر رہے ہیں لیکن دراصل یہ خبر ہیں ہے میں پوچھنا چاہتا ہوں کہ کیا زمین پر کاشت کرنے والے دہقانی کسان ہو سکتے ہیں؟ اگر انکو ہم دہقانی کسان کہتے ہیں تو پھر ڈیفنیشن (Definition) میں غلطی ہے۔

[*Mr Dupty Speaker in the Chair*]

اب میں ممبر کلوا کری نے بتایا کہ کاشت کرنے سے جو اصل فائدہ ہوتا ہے وہ ۲۰ فیصد ہے۔ تو پھر بھی کیاپٹل (Capital) انڈسٹریز (industries) میں

کیوں نہیں لگایا جاتا؟ کیا وہاں اسلئے کیا نہیں لگایا جاتا کہ وہاں ... نہیں ملیگی۔ اسلئے نہیں ہے ... بلکہ ممبر کلواکرتی نے یہ بھی کہا کہ کاست کرنے سے زیادہ فائدہ نہیں ہے وہ فرصدار ہیں لیکن انہوں نے اسکی وجوہات بتلانے کی کوشش نہیں کی۔ میں سمجھتا ہوں کہ اگر کاستکار کو زیادہ فائدہ نہیں ہوتا تو اسکی وجہ یہ ہے کہ اس پر لگان کا بوجھ ہے اور اسسمنٹ اور انٹرسٹ کا بوجھ ہے در اصل ایکڑ معروض ہونے کی یہی وجہ ہے۔

انہوں نے مرج کی کاست کا ذکر کرتے ہوئے کہا کہ گو یہ ہی کاست کرکے ... رکھے ہیں ... ہے۔ لیکن ایک دھوں کے فارم میں جو ۲۲ لے دکھاں ہوئے اسکے متعلق انہوں نے نہیں کہا چھوٹے چھوٹے لوگوں کے حساب ... کر رود ... پروڈکشن (Production) کو کسطرح بڑھایا جاسکتا ہے اسکو وہ نظر انداز کرتے ہیں۔

عملی ہولڈنگ کا ذکر کرتے ہوئے انہوں نے کہا کہ اسکو چھوٹے ... مولداروں کو نقصان پہنچے گا لیکن جب ہم ٹیکس ہولڈنگ کو بڑھانا چاہتے ہیں تو اسکو ہی تسلیم کرنے اسکی وجہ یہ ہے کہ وہ زمینداروں کو بچانا چاہتے ہیں عملی ہولڈنگ کے فکس کرنے کے لئے اسسمنٹ کا جو طریقہ ترمیم کے ذریعہ پیش کیا گیا ہے میں اسکی تائید کرتا ہوں

శ్రీ రామచంద్ర రెడ్డి—(రామన్నపేట)

అధ్యక్షా

రెండు అంశాల కుటుంబక్షేత్ర పరిమితి గురించి చర్చ జరుగుతోంది వ్యవసాయానికి యీ కుటుంబక్షేత్ర పరిమితిని ఎందుకు చేయవలసి వచ్చిందని ఆలోచిస్తే—ఎవరికైతే భూములు అధికంగా ఉన్నవో వారినుంచి వారి స్వంత వ్యవసాయానికి పోగా అదనంగా వున్న భూమిని తీసుకోవాలనేది ఒకటి అనుసరంగా ఎవాహా ఎడిఉన్న భూములను తీసుకోవాలనేది రెండవది ఈ విధంగా చేసినట్లయితే వ్యవసాయి సంతోషం పోయి కౌలుదార్లకు ఇతర భూమిలేని ప్రజానీకమునకు భూములను పంచి ఇవ్వవచ్చునని ఈ ఫామిలీ హోల్డింగు (Family Holding) తీసుకురావడం జరిగింది కుటుంబక్షేత్ర పరిమితికి సీలింగ్ కు కౌలుదార్లకు సంబంధం ఉన్నది అందుచేత కుటుంబక్షేత్ర పరిమితికి వివరణ తీసుకువచ్చారు ఆ వివరణలో ౨౨ ఎకరాలు ౪౮ ఎకరాలు ౨౬ ఎకరాలు ౬ ఎకరాలు ౯ ఎకరాలు అని ఎకరాలలో కుటుంబక్షేత్ర పరిమితిని సూచించారు ఆ భూమిని ఒకే అరకతో చేయవచ్చునంటారు బాగాయితీ ఆరు ఎకరాలు చేయాలంటే మూడు అరకలు ౪౮ ౨౬ ఎకరాలు ఖుష్కీ భూమికి రెండు అరకలు, ౪౮ ఎకరాలు చెల్కా భూమికి ౨౨ ఎకరాలు దుబ్బభూమికి మూడున్నర అరకలు అవసరము వుంటుంది ఫామిలీ హోల్డింగులో ఇంతవుండాలని చెప్పారు కాని ఆ భూమిని ఒకే అరకతో చేయతోరనేది స్పష్టము అవుతోంది

ఇక సీలింగ్ ఎందుకు పెట్టారంటే Five year plan వ్రాసేటప్పుడు అసలు సీలింగ్ అవసరంలేదు దీనివల్ల లాభంలేదు—అని చెప్పటం జరిగింది తరువాత సీలింగ్ ఉండాలని ఒప్పుకొన్నారు అనుకోండి ఇక్కడ ప్రధానంగా ఎవరైతే రైతాంగము ప్రజలు భూమి

హక్కులు న్యాయంగా జరగాలని పోరాటం చేస్తున్నారో ఆ ఐకాటాన్ని ంచే యీ సీలింగ్ చేయడం జరిగింది Five year plan లో సీలింగ్ గురించి ఇలా వుంది

1st Five year plan

'It is possible that any large scale and planned attempt to break up existing holdings may give rise to such organised forces of destruction as may make it extremely difficult to bring about the very transformation in the organisation of agriculture which is needed

అభివృద్ధి పరోధక శక్తులు పైతేవు ప్రయెను విచ్ఛిన్నకర శక్తులు ఫైతే వున్నాయి ఉవిన్యమన యుం లో ల వ్యా రెs క చాయంకోసం ని గ్ ఉనవసరంగా చెప్పరో రిగింది వినరకు సీలింగును ఉంచవాలెs బ్యకాన్నారు కేశవయ్యంగారు ఇచ్చిన రిపోర్టులో పేజీ ౮౪ లో ప్లేట్సువారిగా హోల్డింగ్ ల్గ్ పుస్తరో చూపించారు దానిని చదివి వినిపిస్తాను

"The average size of holdings in the State is 12 acres and small as it is is relatively higher than in other provinces as can be seen from the table given below

Bombay	11 7	C P	8 5	Punjab	7 2	Madras	4 5
Bengal	2 4	Assam	2	U P	6 0	Bihar & Orrisa	4 & 5

అని వున్నది వరేజు Average) హోల్డింగ్ బొంబాయిలో ౧౧ ఐఉన్నది, బొంబాయిలో రిష్ట పరిమిత ఎభయి ఎకరాల కంటే ఎక్కువ వుండకూడదనే చట్టము తీసుకురాబడింది హైదరాబాదు స్టేటులో ప్రస్తుతము ఎవరేజి హోల్డింగు పన్నెండు ఎకరాలు ఉన్నది కాని ఇప్పుడు సవరింప బడిన ప్రకారము అయితే మాక్సిమం హోల్డింగ్ దుబ్బ భూమి ౭౨ ఎకరాలకు 3౭౮ ఎకరాలు తరి భూమి ౧౮ ఎకరాలకు ౭౨ ఎకరాలు, మాగాణీ భూమి ఆరు ఎకరాలకు ౭౨ ఎకరాలు అవుతుంది ఈ విధంగా గరిష్టపరిమితిని నిర్ణయించి ఇంతవరకు భూమిని వుంచుకో వచ్చునంటే కౌలుదార్లకు ఏవిధంగా భూములు లభిస్తాయి ? ప్రభుత్వమువారు రక్షిత కౌలుదారుకు భూములు ఇవ్వాలనే ఉద్దేశము తో అభివృద్ధికరమైన చట్టమును తీసుకువస్తున్నమని చెప్పుతున్నారు వాస్తవానికి ఏమి జరుగుతోంది ? కుటుంబక్షేత్ర పరిమితిని పెంచి, గరిష్టక్షేత్ర పరిమితిని ఎక్కువ చేసి తక్కిన భూములిప్పించుటకు మాత్రమే జమీందార్లను రక్షించుటకు మాత్రమే ఈ బిల్లు తెచ్చారనేది స్పష్టంగా తెలుస్తోంది కాని రక్షిత కౌలుదార్లకు భూము లిప్పించుటకే ఈ బిల్లును తెస్తున్నామని చెపుతూ ప్రజలను మభ్య పెట్టడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు కాబట్టి యీ ఫామిలీ హోల్డింగు చాలా ఎక్కువగా, విశాలంగా ఉందని చెబుతున్నాను కేశవయ్య గారి కొన్ని ద్రిస్ట్రిక్టు వారిగా తాలూకావారిగా చూపించారు వారు చూపించిన లెక్కలను ఇప్పుడు ప్రభుత్వమువారు చూపిస్తున్న లెక్కలతో పోల్చి చూస్తే ఎక్కడా పోలికే లేదు

నిజామాబాదు జిల్లాలో తం భూములలో చెరకు పేస్తారు అక్కడ స్వయంగా కొషు చేసేవారికి, వ్యవసాయ ఖర్చులు అన్నీ పోను నికరాదాయం ఎకరానికి మొదటి తరగతి ౮౫౦ రూ,

వస్తుంది రెండవ తరగతి ౬౬౭ రూ Net income నికరాదాయం వస్తుంది సి—క్లాసు ౫౬౬ రు ఎకరానికి నికరాదాయం వస్తుంది ఇది అ అన్ని ఖర్చులు పో నికరాదాయమున్నారూ ఒక్కొక్క ఎకరానికి నికరాదాయము తరి భూములలో ౨౯౯ ౬౬౭ ౫౬౬ రూ ఇప్పుడు మన ముఖ్యమంత్రిగారు తీసుకవచ్చిన సవరణ ప్రకారం ఆరు ఎకరాల మొదటిరకం ౫౩౯౮ రూ నికరాదాయం వస్తుందన్నమాట అట్లాగే రెండవ తరగతి ౬౦౨ రూ నికరాదాయం వస్తుంది ఇదంతా తరి భూములలోనే ౫౩౯౮ రూ ఎక్కడ ౨౦౦౦ రూ? ఎక్కడ? కుటుంబక్షేత్ర పరిమితి రూ ౨౦౦౦ లని ఎందుకు చూపెడుతున్నారో అర్థం కావడములేదు

నిన్న కుటుంబక్షేత్ర పరిమితిలో ఎగవు బేసిక్ హోల్డింగ్ ఉండాలనే సవరణ తీసుకువస్తే దానిని ఖచ్చితంగా వ్యతిరేకించి ప్యాస్ కాకుండా చేశారు కనీసం రెండు బేసిక్ హోల్డింగ్స్ అయినా కౌలుదార్లకు వదలి పెట్టాలి రక్షిత కౌలుదారుకే ఎక్కువ భూమి ఇవ్వాలనే ఉద్దేశం ఉంటే, యీ ఫామిలీ హోల్డింగ్ సవరణను బలపర్చవలసి ఉంటుంది లేకపోతే ఈ మీ దార్లకు భూములను అప్పచెప్పడానికే వారిని రక్షించడానికే యీ బిల్లును తెచ్చారనేది యీ సవరణను నిరాకరించడము వల్లనే స్పష్టము అవుతోంది

ఔరంగాబాదు జిల్లాలో—ఇక్కడ గోధుమపంట వేస్తారు—ఎకరానికి వ్యవసాయఖర్చు లన్నీ పోగా నికరాదాయం ౭౧౮ రూ వస్తుంది రెండవ తరగతి భూములకు ౧౭౧ రు ఎకరానికి నికరాదాయంవస్తుంది అంటే, ఆరు ఎకరాలకు ౧౦౨౬ రూ ఎనిమిది ఎకరాలకు ౧౩౬౮ రూ నికరాదాయం వస్తోంది వ్యవసాయ ఖర్చులు ౫౦ పర్సెంటు కన్నా ఎక్కువే అయినప్పటికీ ఎక్కువ ఆదాయమే వస్తుంది కేశవయ్యంగారు గరిష్ట ప్రమాణము ౨౬ రూ మాల్‌గుజారీ రకాలు వుండాలని చెప్పారు ఇటువంటివారు చెప్పినవాటినన్నింటిని కాదన్నా, చివరకు వారి గురువులు చెప్పినవాటిని కూడా కాదన్నీ జమీందార్లకు భూముల కట్టబెట్టాలన్న ఉద్దేశంతో యీ బిల్లును తెచ్చారే తప్ప మరేమీ కనుపించడం లేదు

నాందేడ్ జిల్లాలో మొదటి తరగతి భూమి—అచ్చట జొన్నపంట వేస్తారు—ఎకరానికి ౨౭–౮–౦ నికరాదాయము వస్తుంది రెండవతరగతి భూమి అయితే ౩౭–౧౭–౦ నికరాదాయం వస్తుంది ఈ లెక్క ప్రకారం చూస్తే ప్రభుత్వము చెప్పిన ౭౮ ఎకరాలకు ౧౯౬౨ రూ రెండవ రకపు రూ ౧౩౯౭ నికరాదాయం వస్తుంది ఈ ప్రకారం లెక్కలను చూస్తే యీ విధంగా కుటుంబక్షేత్ర పరిమితిని నిర్ణయించడంవల్ల ఎవరికి లాభం కలుగుతుందో బోధపడుతుంది

నల్లగొండజిల్లాలో జొన్నపంట ఎకరానికి నికరాదాయం మొదటి రకం భూమిలో ఖర్చు లన్నీపోగా ౭౫–౧౮–౦ ఉన్నది ౭౭ ఎకరాలకు ౭౧౬౦ రూ నికరాదాయం వస్తుంది అటువంటప్పుడు గవర్నమెంటునిర్ణయించిన ౨౦౦౦ రూ ఎక్కడ? ౭౧౬౦ రూ ఎక్కడ? ౭౮ ఎకరాల రేగడి భూమిలో, మంచి భూమిలో రెండుపుట్లు పొగాకు పండుతుంది తెలంగాణాలో ఎక్కువగా సగభాగం వ్యాపార పంటలకొరకు ఉపయోగిస్తారు మిగతా భూమిలో జొన్నలు సజ్జ వేస్తారు ౭౮ ఎకరాల భూమిలోనూ రెండుపుట్ల పొగాకు పండుతుంది ౫౦ పర్సెంటు వ్యవసాయ ఖర్చులు పోయినప్పటికీ చాలాడబ్బు మిగులుతుంది పుట్టి ఒకటికి ౮౮౦ రూ వస్తుంది మామూలుగా చల్కా భూముల్లో పేరుసెనగ వేస్తారు పేరుసెనగ ఎకరానికి ఒక పుట్టి వేసుకున్నా, ౭౭ ఎకరా

లకు ౭౨ పుట్లు అంటే ౩,౨౦౦ రూపాయల పంట వస్తుంది వ్యవసాయ ఖర్చు తీసివేసినా, ౩౦ పర్సెంటు ఖర్చులు పోయినప్పటికీ—ఇదే విధంగా పంటల వివరాలు లెక్కలు చూస్తే ఎంతో ఎక్కువ బిల్లు ఉపయోగ పడుతుందో తెలుస్తుంది ఇంకా నల్లగొండజిల్లాలో ప్రత్తి, వేరుసెనగ, పొగాకు పెరపకాయలు, ఆముదాలు వేస్తారు దేవరకొండ తాలూకాలో ఎకరానికి వేరుసెనగ పుట్టి పండుతుంది ఎకరానికి రెండుబస్తాలు ఆముదాలు పండుతాయి ౨౨ ఎకరాల్లో, ౪౫ ఎకరాల్లో ౬ పుట్లు, ఎడుపుట్లు, పదిపుట్ల పంట తేలిగ్గా పండుతుంది తరి భూముల వ్యవసాయ ఖర్చులు ఎక్కువ పండుతాయి చెల్కా భూములైతే ఖర్చులు తక్కువగా ఉంటాయి మెత్తము చెల్కా భూములకు ౫౦ పర్సెంటు ఖర్చులవుతాయని చెప్పటంలో అర్థంలేదు చెల్కా భూములకు తక్కువ ఖర్చులవుతాయి మాగాణి భూములకు ఎక్కువ అవుతాయి ఈ భూములకు ఖర్చులలో ఏమాత్రము విచక్షణ కాని, తేడాగాని చూపించడము లేదు

బాగాయిత్ భూములు గురించి ఏమీ వివరాలు ఇవ్వలేదు అవి తరే భూములలో కలుస్తాయో ఖుష్కీ భూములలో కలుస్తాయో తెలియదు వాటిని ౬ ఎకరాలు లోపల లెక్కిస్తే ఎనిమిది ఎకరాలు లోపల తీసుకొంటే,—ఆ భూములలో ఎకరానికి నీరు పొగాకు రెండు మూడు, నాలుగు పుట్లు పండుతాయి పుట్టి ౫ వందలు, ౬ వందలు వున్నది ౪౦ ఎకరాల చెల్కా భూమిలో కనీసము ఎకరానికి ఒక బస్తా పండినా దాదాపు ౬ పుట్లు ధాన్యము అవుతుంది పుట్టి ధాన్యము మూడు వందలు ఉంది దీనిని పట్టి చూస్తే ప్రభుత్వము ఉద్దేశ పూర్వకంగానే జమీందార్లకు ఎక్కువ భూమి ఒరిగించాలనే ఉద్దేశంతోనే ఈ బిల్లును తీసుకురావడం జరిగిందని తేలుతోంది జనగాంలో రాఘవరావు అనే జమీందారుకు ఎడుగురు కొడుకులు ఉన్నారు వారికి ౨౦౦ ఎకరాలు ఈ బిల్లు వస్తుందని చెప్పే మొన్ననే ఏడుగురు కొడుకులు ఆ భూమిని పంచుకున్నారు ఇప్పుడు యీ బిల్లును ప్యాస్‌చేసినట్లయితే యీ బిల్లు ప్రకారం వారికి ఎక్కువ భూమి లేదు గనుక, వారు కౌలుదార్లను తొలగించవచ్చును అంటే, భూమిని జమీందార్లకు ఇస్తున్నారన్నమాట కాబట్టి ఈ బిల్లును తెచ్చి Land to the Tiller కాకుండా Land to the Landlord అనే సిద్ధాంతాన్ని ఆచరిస్తున్నారు

కౌలుదార్లను గురించి ఏదైన ఉన్నదా అంటే అది ఏమీ లేదు ఈ బిల్లులో రక్షిత కౌలుదార్లకు ఎది సంవత్సరములు కౌలుఫారం ఇవ్వాలని లేదు పది ఏండ్లనుంచి కౌలు చేసుకుంటున్నా లక్షలాది కౌలుదార్లకు కౌలుఫారములు ఇవ్వబడలేదు దీనిని గురించి బిల్లులో తీసుకురాబడలేదు వితంతువులను టీచర్సును మొదలైనవారిని ఈ చట్టము వర్తించకుండా మినహాయించాలని అంటున్నారు అటువంటివారిని, వితంతువులను, టీచర్సు (Teachers) ను Exempt చేయటాన్ని అంగీకరించడానికి సిద్ధంగానే వున్నాము

కాబట్టి ఎకరాల పద్ధతి పెడితే చాలా గందరగోళంగా ఉంటుంది ఇప్పటికే పటేలు పట్వారీలు లంచాలు తీసుకోవడం ఎక్కువైంది కోటమర్తి నగర పట్వారీ తొమ్మిదివేల రూపాయలు లంచం తీసుకొన్నాడు ఇటువంటి పరిస్థితులలో ఎకరాలపద్ధతి ప్రకారం పెడితే ఎట్లా ఆచరణలోకి తీసుకువస్తారో అర్థము కావడంలేదు కాబట్టి అసెస్‌మెంటు (Assessment) పద్ధతిమీద అంగీకరించాలని కోరుతున్నాను

I

श्री विरेश पाटील (आळंद) –स्पीकर सर दो दिन से फॅमिली होल्डिंग के ताल्लुक से हाउस में काफी मुबाहिस हो रहे है और क्लाज ४ सबसेक्शन २ के सबंध में दोतीन अहम विवाद के मसल पैदा हुओ। अेक तो यह है कि फॅमिली होल्डिंग का बेसिस (Basis) क्या होना चाहिये यानी वर्क यूनिट (Work Unit) होना चाहिये प्लो यूनिट (Plough Unit) होना चाहिये या अिनकम यूनिट (Income Unit) होना चाहिये। अिसके बाद फॅमिली हाल्डिंग का तायुन होने के लिये लॅंड रेव्हेन्यू (Land Revenue) का बेसिस करार दिया जाना चाहिये या अेकरेज (Acreage) की यह भी अेक अहम बहस का सवाल है। अुसके बाद कॉस्ट ऑफ प्रोडक्शन (Cost of Production) का बेसिस होना चाहिये या नही। और अगर होना चाहिये तो कितना होना चाहिये। यह भी अेक विवादग्रस्त मसला सामने आया। अिन तीन महत्वपूर्ण मसलो के सबंध में दो दिन से गरमागरम बहस अुस तरफ से और अिस तरफ से दोनों तरफ से हो रही है। लीडर आफ अपोजीशन की जो तकरीर हुओ अुसमें अुन्होंने लीडर ऑफ दि हाअुस की तरफ से क्लॉज ४ के सबंध में जो संशोधन पेश किया गया है अुसके ताल्लुक से फरमाया कि मुझे यह देखकर हैरत होती है कि जो संशोधन पेश किया गया है अुसमें वर्क यूनिट या प्लो यूनिट को बिल्कुल अुडा दिया गया है। सिर्फ अिनकम (Income) को ही बेसिस करार दिया गया है। लेकिन हमको मालूम है कि वर्क यूनिट या प्लो यूनिट के ताल्लुक से जो बहस पैदा हुअी है वह क्लाज ४ (२) के ताल्लुक से नही हुअी है बल्कि क्लॉज ४ (१) के ताल्लुक से हुअी है। लेकिन लीडर ऑफ दि हाउस ने क्लॉज ४ के सबसेक्शन १ के मुताल्लुक नही लेकिन सबसेक्शन २ के मुताल्लुक तरमीम पेश की है। अब सवाल पैदा होता है कि लीडर आफ दि हाअुस या मुव्हर आफ दि बिल ने जो अमेंडमेंट पेश की है वह किस हद तक प्रोग्रेसिव (Progressive) है। अिसको देखने से अुसका असली मनशा मालूम हो सकता है। सिलेक्ट कमेटी के रिपोर्ट के अंदर मेक्जीमम (Maximum) और मिनिमम अकरेज (Minimum Acreage) का तायुन किस तरह से होना चाहिय अिसके बारे में जो बताया गया है अुसको देखिय और जो अमेंडमेंट पेश की है अुसको देखिये तो आपको पता चलेगा कि मिनिमम की हद को यहां से निकाल दिया गया है। सिर्फ मेक्जीमम को ही रखा गया है। अिसके माने यह है कि लॅंड कमीशन चाहे जिस मिनिमम को करार दे सकता है। अुसके लिये कोअी रिस्ट्रीक्शन्स (Restrictions) अुसपर आयद नही किये गये हैं। लेकिन मक्जीमम के लिये वहीं पॉवर्स (Powers) अुनको दिय गये है। सिलेक्ट कमेटी रिपोर्ट में पहले अेक किसम के सॉअिल (Soil) के लिये मिनिमम और मक्जीमम की लिमिट थी। लेकिन अब मुव्हर ऑफ दि बिल की तरफ से जो अमेंडमेंट पेश की गअी है असमें हर साअिल के लिय सिर्फ मेक्जीमम रखा गया है। अिसके मुताल्लुक कहा जाता है कि अेक मा का जो अिनकम रखा गया है वह ठीक नही। अिस के बजाय वर्क यूनिट या प्लो यूनिट होना चाहिय था। लेकिन सिलेक्ट कमेटी (Select Committee) में यह बिल जाने के पहले से हम सब लोगो ने अिस बात को मान लिया है कि अेक सौ का जो अिनकम होना चाहिये अुसके लिय फॅमिली होल्डिंग का तायुन करना चाहिये। तो यह अेक सौ का अिनकम *होने के लिय क्या बेसिस होना चाहिये वह अेकरेज होना चाहिय या लॅंड रेवीन्यू होना चाहिय यह अेक* जुदागाना बहस हो जाती है। अिसके बारे में मैं आगे चल कर रोशनी डालूगा। लेकिन फॅमिली होल्डिंग का तायुन किस तरह से होना चाहिये जब हमने अिस बात को मान लिया है कि फॅमिली

हॉल्डिंग का तायुन किस तरह से होना चाहिये ? जब हमने अिस बात को मान लिया है कि फॅमिली होल्डिंग का बसिस अेकरज करना चाहिये तो सवाल यह होगा कि अेकरेज किस तरह से होना चाहिये। वर्क यूनिट होना चाहिये या प्लो यूनिट। मैं मानता हूं कि फॅमिली होल्डिंग का तायुन करने के लिये वर्क यूनिट और प्लो यूनिट का भी ख्याल रखना चाहिये और अिस तायुन के लिये अुसकी भी जरूरत है। लेकिन सिर्फ वर्क यूनिट या प्लो यूनिट का ही ख्याल किया जाय और अुसमें अिनकम बेसिस कुछ भी नहीं होना चाहिये अिस पर अगर आप बहस करेंगे तो मैं समझता हूं कि वह गलती हो जाती है। जिसलिये कि वन हन्ड्रेड अिनकम का आप तायुन करना चाहते थे और आप देखते हैं कि सिलेक्ट कमेटी के पास बिल जाने के बाद वहां पर मिनिमम और मैक्जीमम बताया गया है और अुसके कास्ट आफ प्राडक्शन के लिये भी तायुन किया गया है कि ५० परसंट से ज्यादा वह किसी तरह से नहीं हो सकता वहां पर बहस में और यहां पर भी जनरल डिसकशन के वक्त अिस तरफ से और अपोजीशन की तरफ से बड़ी कड़ी निगाह से तनकीद का गयी है कि लॅड कमीशन को हम अख्तियार देंगे तो करप्शन (Corruption) बढ़ेगा। मुमकिन है अिसका गलत तरीके से अिस्तेमाल कमीशन करेगा। अिसलिये अिस सिलसिले में लॅड कमीशन पर रिस्ट्रिक्शन्स आयद करने चाहिये। अुसी बहस का नतीजा यह हुआ कि हमने लॅड कमीशन के अख्तियारात बिल्कुल महदूद कर दिये हैं। वहां जो मिनिमम और मैक्जीमम रखा गया है अुसका मनशा यही है। लेकिन अेक तयशुदा आमदनी होने के लिये यहां जो मैक्जीमम रखा गया है अुससे बढ़कर अेकरेज कमीशन की तरफ से मुकर्र नहीं किया जा सकता। जिसका मतलब यह है कि लॅड कमीशन के अख्तियारात महदूद रखे गये हैं। अेक फॅमिली का अिनकम अेक फॅमिली होल्डिंग के बराबर करार देना चाहते है और यह फॅमिली होल्डिंग अफ यार्ड स्टिक (Yard Stick) है यह मैं मानता हूं। लेकिन वन हन्ड्रेड अिनकम बेसिस का करार देना चाहते है तो अुतना अिनकम आने के लिये क्या करना चाहिये अुसको देखना चाहिये न कि सिर्फ प्लो यूनिट या वर्क यूनिट की तरफ देखना चाहिये। वर्क यूनिट या प्लो यूनिट को अगर हम करार देना चाहते हैं तो दो बैलो से जितनी जमीन जोती जा सकती है अुसको करार दिया जा सकता है। अगर यही अुसूल हमारे सामने है तो वर्क यूनिट १६ या १८ के करीब हो सकता है और अिसमें कोअी रदोबदल नहीं होना चाहिये। क्योंकि जैसा हम कहते हैं वर्क यूनिट जो होता है वह दो बैल और अेक हल से जोतने के लिये जो जमीन चाहिये वही वर्क यूनिट होना चाहिये। अैसी हालत में बी सी साअिल (B C Soil) के लिये वही वर्क यूनिट या प्लो यूनिट होगा। लॅक कॅटन या वेट साअील (Wet Soil) के लिये भी वही होगा जिसलिये कि दो बैलो से जितनी चलक जमीन जोती जा सकती है अुससे ज्यादा या कम बी सी सॉअिल जोती जायगी अैसा तो नहीं होता। अगर जिसमें कुछ फर्क होगा तो वह दो या चार अेकड़ का फर्क हो सकता है। जिससे ज्यादा किसी सूरत से नहीं हो सकता। अैसी हालत में जब हम चाहते हैं कि अेक सौ का अिनकम टेनन्ट या पेटटी लॅड होल्डर्स (Petty land holders) को किस तरह से मिले तो अुस वक्त हमको अिस तरह से नहीं देखना चाहिये कि वहां प्लो यूनिट ही होना चाहिये या वर्क यूनिट ही होना चाहिये बल्कि हमको यह देखना चाहिये कि अेक सौ का अिनकम कितनी आराजी में हो सकता है या वह किस तरह से आ सकता है। अब फॅमिली होल्डिंग के ताल्लुक से बहुत से दलायल पेश की गयी, और मिसाले भी दी गयी। अपोजीशन की तरफ से बताया गया कि फॅमिली होल्डिंग का बेसिस रखने के लिये आप किसी सूरत में वनथर्ड से ज्यादा देने के लिये तैयार नहीं हुअे लेकिन अब बड़ी फराकदिली से फॅमिली होल्डिंग बढ़ा रहे हैं। अैसी आपकी नीयत है कि

जैसे कुछ रकबा टनेंट या पटेरी लॅंड लार्ड से छीन कर बड़े जमीनदारों को आप देना चाहते हैं अनको रिज्यूम (Resume) करने के अख्तियार देना चाहता हूं। अिस सिलसिले में यह मिसाल दी गअी कि आपका यह होल्डिंग बहुनामन के पैर के जैसे हैं। बड़े लॅंड लार्डज का जब सवाल आता है तो अनके लिये आपका पाव बड़ा हो जाता है और छोटे काश्तकारों के लिये टेनेन्टस के लिये छोटा हो जाता है। मैं अर्ज करूंगा कि फमिली होल्डिंग का ताल्लुक रिज्मशन से नहीं आता। पूरे टेनन्सी अॅक्ट को आप मुल हिजा फरमायेंगे तो मालूम होगा कि अुसका ताल्लुक सिर्फ सेक्शन तीन और चार के लिये आता है। वह अेक यार्ड स्टिक है यह मैं मानता हूं। और अगरचे ताल्लुक रिजम्शन के वक्त जरूर आता है। लेकिन जो अमेंडमेंट पेश हुअी है अुसको आप गौर से देखेंगे तो मालूम होगा कि सिर्फ फॅमिली होल्डिंग के हद तक ही रिज्यूम करने का अुसको अख्तियार होगा और वह भी अिसी शर्त पर कि काश्तकारी यही अुसका मेन सोर्स ऑफ अिनकम (Main Source of Income) होना चाहिये। साथ साथ यह भी है कि अगर आप फॅमिली होल्डिंग तक रिज्यूम करना चाहते हैं तो प्रोटेक्टेड टेनेन्ट के पास अेक तीहाई फॅमिली होल्डिंग तक छोड़ना पड़ेगा यानी सिर्फ दो तृतीयांश फॅमिली होल्डिंग तक ही आप रिज्यूम कर सकेंगे। अिसके बाद अगर मोअर देन वन फॅमिली होल्डिंग (More than one family holding) रिज्यूम (Resume) करना चाहते हैं तो यह लाजमी है कि वही अुसका मेन सोर्स आफ अिनकम (Main Source of Income) हो अिसके मानी यह हुअे कि बोनाफाअिड कल्टीवेटर (Bona fide Cultivator) ही वह रिज्यूम कर सकता है दूसरा शख्स नहीं कर सकता। लेकिन अिस हकमें आप अुसको महरूम करना चाहते हैं। अिधर आप कहते हैं कि मुल्क में बेरोजगारी बढ़ती जा रही है शहरों में आबादी बढ़ती जा रही है और लोग मुलाजिमत के लिये दफ्तरों के दरवाजे खटखटा रहे हैं और बॅक टू दि व्हिलेजेस (Back to the villages) यह नारा लगा रहे हैं। यह नौबत आ गअी है लेकिन अुसके बाद भी आप कहते हैं किसी सूरत में मोअर देन वन फॅमिली होल्डिंग रिज्यूम नहीं करना चाहिये जिसका सिर्फ जिराअत ही आमदनी का जरिया है अुसके लिये आप कहते हैं अुसको किसी सूरत में रिजम्शन का हक्क नहीं होना चाहिये। तो अिसका नतीजा यह होगा कि मजबूरन बोनाफाअिड कल्टीवेटर को जिराअत से अलग रखना चाहते हैं। दूसरा कोअी पेशा करने के लिये आप अुसको मजबूर कर रहे हैं। जब हमारी मआशी जिंदगी हमारे देहात की जिंदगी अैसी है कि वहां के रहनेवाले ७५ फीसद लोगों की जिंदगी का दारोमदार जिराअत पर है अुनके लिये जब आप कहते हैं कि अेक फॅमिली होल्डिंग से ज्यादा अुनको रिज्यूम नहीं करना चाहिये तो मैं समझता हूं कि यह अेक गलत अेतराज है। जैसा कि आपने चायना की मिसाल दी कि वहां जो बोनाफाअिड कल्टीवेटस हैं, जो रिच पीजन्ट्री (Rich Peasantry) है अुनको वहां टच (Touch) नहीं किया है लेकिन वहां अॅग्रीकल्चरल लॅंड लार्डज को खतम कर दिया है। मैं अिस बात को मानता हूं और अैसा होना भी चाहिये। हम नहीं चाहते कि अॅग्रीकल्चरल लॅंड लार्डज जो पहले जैसे सोने के झूलों पर झूलते थे अुनको वैसा ही रखा जाय। अुनको अुसी तरह से रखने का हमारा मकसद होता तो सीलिंग (Ceiling) पर अितने कड़े रिस्ट्रिक्शन्स आपको अिस बिल में नजर नहीं आते। हम चाहते हैं कि अॅग्रीकल्चरल लॅंड लार्डज अेलिमिनेट (Eliminate) होने चाहिये। लेकिन बोनाफाअिड कल्टीवेटस भी मुतास्सिर न हों। जो थ्री टाअिम्स

Three times) तक रिजम्शन करते हैं वे कोओी देशमुख और देशपाड नहीं हैं। व मिडिल क्लास पर्सन्स हैं। किसी मजबूरी की वजह से व अपनी जमीन दूसरों को कौल पर देते हैं। अैसे लोगों के बारे में वास्तव में रिजम्शन के लिये कोओी अतराज नहीं होना चाहिये। जिसके ताल्लुक सपया मिली होल्डिंग आता है जिसका अेक तल्लुक सीलिंग के लिये भी है। लीडर आफ अपोजीशन की जो तकरीर हुओी अुससे साफ जाहिर हुआ कि सीलिंग से अुन्हें कोओी अेतराज नहीं है। व जिस अुसूल को तसलीम करते हैं कि बोनाफाअिड कल्टीवेटर को हम जिससे मुतासिर नहीं रखना चाहते और जिसके लिये मैं अुनका मशकूर हूं। सीलिंग में साढ़े चार गुना जमीन रखने के बारे में बहस होती है तो अससे आपको ज्यादा नुकसान नहीं होना चाहिये। सीलिंग के अूपर की जमीन लेते वक्त टेनन्ट को बेदखल करने का सवाल ही नहीं आता। जिस फमिली होल्डिंग से सिर्फ लेंड होल्डरों को ही फायदा नहीं होगा बल्कि अुसी तनासुब से काश्तकार और प्रोटक्टड टेनेन्ट (Protected Tenant) का भी फायदा होगा। अिसीलिये मैं अर्ज करना चाहता हूं कि हमारे अमेंडमेंट बिल में हर अेक प्रोटक्टड टेनन्ट को अपने लेंड लार्ड से अेक फॅमिली होल्डिंग तक खरीदने का अख्तियार है। असके लिये कुछ अमेंडमेंट्स आये हैं। हमने ३ ता ८ अेकड़ रखा है तो आपने अेक बेड दो जिस तरह से रखा है लेकिन जिसका फायदा प्रोटक्टड टेनन्टस को हो रहा है जो अपने लेंड लार्ड से जमीन खरीदना चाहते हैं कोओी अुसपर ख्याल नहीं करता तो अुस सूरत में प्रोटक्टड टेनट को फायदा नहीं होगा। मगर यह तसलीम किया जाय कि फमिली होल्डिंग बहुत हद तक ज्यादा होना चाहिये तो अुससे लेंड लार्डज को और जमीन खरीदने का हक्क रहेगा। हमारी पालिसी यह है कि जिस कदर हो यह जो डिसपरिटी (Disparity) है अुसका निकाल दें। अेक शख्स अेक हजार अेकड़ जमीन का मालिक है खेती अुसका पेशा है और वह प्रोटक्टड टेनेन्ट की हैसियत से काश्त करा रहा है। तो वही ज्यादा होल्डिंग का मालिक होता है। फमिली होल्डिंग के लायन से प्रोटक्टड टेनट को फायदा होगा। बेसिक होल्डिंग के वक्त यह बहस हो रही थी कि फमिली होल्डिंग के वन थर्ड (One third) रखा गया है और अुसको निस्फ करना चाहिये। हमारी पालिसी प्रोटक्टड टेनट को सिक्यूरिटी (Security) देने की है। अिसीलिये बिल में यह रखा गया है कि प्रोटक्टड टेनन्ट के पास अेक फमिली होल्डिंग छोड़े बगर कोओी जमीन नहीं ली जा सकती। सवाल यह है कि कुछ हद तक मैं यह तस्लीम करके चलू कि फॅमिली होल्डिंग में जिआफा हो चुका है तो अुसका लाजिमी नतीजा यही है कि अुसके ताल्लुक से कुछ बेसिक होल्डिंग में भी जिआफा होता है अैसी सूरत में जबकि फमिली होल्डिंग ज्यादा रहेगा असके प्रपोरशन में (Proportion) प्रोटक्टड टेनट के पास ज्यादा जमीन रहेगी। जिन तमाम मिसालों में जो मैंने दी है यह बखूबी साबित होता है कि फामिली होल्डिंग लेंड लार्ड के फायदे के लिये ही नहीं है बल्कि अुसको जिसमें जितना फायदा है अुसी तनासुब से प्रोटक्टड टनट को भी जिसका फायदा हो सकता है। राअिट आफ परचेस (Right of purchase) के वक्त भी अुसका फायदा होगा और बेसिक होल्डिंग के वक्त भी फामिली होल्डिंग से फायदा होगा। जिसलिये वक यूनिट और ड्राय यूनिट रखना चाहिये और वन हन्ड्रेड अिनकम का बेसिस नहीं रखना चाहिये। जिसके ताल्लुक से जो बहस की जा रही है वह सही नहीं है। अब सवाल पैदा होता है कि कास्ट आफ प्रोडक्शन क्या होना चाहिये। ५० परसेंट जो रखा गया है वह बहुत ज्यादा है अैसा कहा गया। जिस पर अेक आनरेबल मेंबर ने अमेंडमेंट भी पेश की कि ज्यादा से ज्यादा २५ परसेंट होना चाहिये। आज हमको मालूम है कि जिराअत के अंदर दिन

व दिन कास्ट आफ प्राडक्शन बढता जारहा ह। और नफा ता नही ह बल्कि अक्सर घाटा हा घाटा ह अगर जिराअत सबसे ज्यादा फायदामद पेशा हाता ता खती करनवाल अिनन मकरूज नहा हात जसा कि अभी जक आनरबल मबर न आकडा से अदाजा बताया। बल्कि व खुशहाल हात अपनी जिराअत का तरक्की करते लेकिन हम देखते ह कि आज काश्तकारा की माली हालत पस्त हान की वजह से वह जिराअत म तरक्की करन के लिय तयार नही ह ओर असके पास काफी जरिय भा नह ह। तब यह सवाल किया जा सकता ह कि जब जिराअत म नकसान ह फायदा नहा ह तो क्यो लोग जिराअत के पेश को छोड कर दूसरा तरफ मुन्तकिल नही हाते ? लेकिन देहात की जिदगी असी ह कि जिराअत म नकसान हाता हो या फायदा अनके लिय जिराअत के सिवा और कोअी पशा ही नहीं होता शहरा म यदी बडी अिडस्टीज हैं लेकिन फिर भी यहा पर ज्यादा बराजगारा ह यहा पर आकर देहात क लाग रोजगारी फराहम नही कर सकते असी हालत म अनको अपना पट पालन क लिय कुछ न कुछ करना ही चाहिय। और दूसरी यह भी बात ह कि जिराअत यह अनका अक अनवशिक धद हो गया ह असलिय असको छोडना भी अनके लिय मश्किल होता ह व जिराअत पशा को नही छोडते अिसका मतलब यह नही समझना चाहिय कि अनका कास्ट आफ प्रोडक्शन बिल्कुल थोडा ह और अनको फायदा ही फायदा होता ह। अिसके लिय म मिसाल देना चाहता हू वेट लड (Wet Land) क बारे म मझ तजरूबा नही ह लकिन ड्राय लड (Dry Land) की हद तक म कहूगा कि वहा पर कास्ट आफ प्रोडक्शन ग्रिटस के निस्फ स ज्यादा होता ह अगर आप कास्ट आफ प्रोडक्शन का हिसाब अिस तरह से लगायग कि नौकरो का खच अितना होता ह तुखमरेजी और निगरानी का अितना होता ह तो यह तरीका गलत होगा। कास्ट आफ प्रोडक्शन का तायुन करते वक्त बहुत सी चीजो को देखना जरूरी ह निगरानी पर हमारा कटोल नही ह भगलो को तीन या चार सौ रुपय तनख्वाह सालाना दी जाती ह कचे वगरा के लिय मजदूरी देनी पडती ह का टक्ट बसिस (Contract Basis) पर खत दिय जाते ह निगरानी के लिय माल का कुछ हिसाब भी देना पडता ह अिस के बाद माल माकट तक पहुचन का खच जा लगाअिय। वह तो हमारे कटोल क बाहरकी चीज ह क्योकि प्रोडयूस अस वक्त अच्छा होगा जब कि ठीक समय पर ठीक प्रमाण म बारिश होगी अगर बारिश ठीक नही हुअी और क्राप्स फल हा गय तो कास्ट आफ प्रोडक्शन म ता कमी नही होती। भगलो को यह नही कहा जा सकता कि तुम्हारी जा सालाना तनख्वाह मुकरर की गअी ह वह फसल न होन से नही दी जायगी कर्नाटक का तजरूबा म आपके समान रखता हू। अिस साल खरीफ की फसल अच्छी थी तयार हा गअी थी लेकिन अस कटन की नौबत पर लगातार पद्रा दिन की मुसलाधार बारीश हुअी। जो कटी हुअी फसल थी असको रास करन का मौका नही मिला वह अपनी जगह पर ही सड गअी। चुनन क लिय मजदूर भी नही आये

(At this stage a Chaprassi was found distributing some papers to some Members in the House)

Shri V D Deshpande Mr Speaker Sir I want to draw your attention to the distribution of some papers in the House itself I take strong objection to it

هاوس کے اندر کچھ ارکان ایسے رہے ہیں کوئی اعتبار کیا ہی نہ ہو اوس کا ماں
هاوس میں میں اس کی طرف میں سپیکر صاحب کی توجہ دلوں کرنا چاہتا
ہوں

श्री विरेंद्र पाटील अिस प्रकार मारे फसल की बरबादी हुअी। अिसके बाद दूसरी बात यह है कि दूर से आप खेत की तरफ देखें तो मालूम पडता है कि फल बेहतरीन है लेकिन खेत में जाकर देखें तो फसल में सब कीड़े लगे हुअे दिखाअी देते हैं असी चीजों के लिये हमारे यहाँ कोअी कंट्रोल नहीं है अमरिका और रूस के समान हवाअी जहाज से कुछ दवा अिया छिड़क कर खेतों के कीडों को नष्ट करने की व्यवस्था हम अपने देश में अभी नहीं कर पाये हैं। कास्ट आफ प्रोडक्शनके लिये हम अिन तमाम चीजों को सामने रखना चाहिये। हमारा जिराअत पेशा नेचर (Nature) पर डिपेंड (Depend) करता है अिसलिये ५ साल का हिसाब लगाते हैं तो मुश्किल से दो साल में अच्छी फसल आती है और बाकी सालों में तो दो चार आना ही आती है। अिन सारे कंसीडरेशंस (Considerations) को लेकर ही फैमिली होल्डिंगका तायुन किया गया है। और कास्ट आफ प्रोडक्शन पचास फीसदी रखा गया है अिसके साथ साथ यह भी है कि कुछ फैलो लैंड (Fallow Land) को भी छोडना पडेगा। रोटेशन आफ क्रॉप्स (Rotation of Crops) होता है जमीन में हर वक्त अेक ही क्रॉप निकालते रहें तो जमीन का सत्व निकल जाता है अिसलिये असको अेक साल रेस्ट (Rest) भी देनी पडती है। साथ साथ अिसके अंदर पॅस्चर लैंड (Pasture Land) भी छोडनी पडेगी। यह नहीं की बैलों को चराने के लिये कोअी और जगह होती है। अुसमें हमारा यह भी तजरूबा है कि भाअी भाअी में भी जब जमीन तकसीम होती है तो बंधारे डाले जाते हैं और असमें जमीन का बारहवां या सोलहवां हिस्सा चला जाता है ये कंसीडरेशंस (Considerations) हैं जिसकी वजह से ५० परसेंट कास्ट आफ प्रोडक्शन समझना चाहिये। अेक मेकॅनिकल प्रोसेस (Mechanical Process)में हम कल्क्युलेशंस करेंगे तो वे आज की हालत में सही नहीं हो सकते अिस फैमिली होल्डिंग का तालूक प्रोटेक्टेड टेनेंट और लैंड लार्ड से आता है और यही अेक अहम सेक्शन है जिसके अूपर पूरे टेनंसी बिल का दारोमदार है। अिस लिहाज से मैं कहूँगा कि जो ५० परसेंट कास्ट आफ प्रोडक्शन रखा गया है वह सही है। अब सवाल रह जाता है कि पैदावार से फैमिली होल्डिंग का तायन करना चाहिये या अेकरेज पर करना चाहिये या लैंड रेवेन्यू पर? मैं मानता हूँ कि लैंड रेवेन्यू फिक्स करने से बहुत हद तक फायदा होसकता था सहूलियत भी होती थी और रिडक्शन आफ वर्क (Reduction of Work) भी होता था चौबीस घंटे के अंदर हम मालूम कर सकते थे कि कितनी जमीन सीलिंग (Ceiling) पर आनेवाली है कितनी जमीन लैंड लार्ड से लेकर टेनन्ट को बांटी जा सकती है अिस तरह का कुछ फायदा जरूर होसकता मैं भी अेक वक्त अिसी ख्याल का था और हो सके तो आज भी कुछ हदतक हूँ लेकिन अिसके साथ साथ अेकरेज बेसिस पर फॅमिली होल्डिंग का तायुनकरने के सिलसिले में जो दलायल पेश किये जाते हैं अुनको भी नजरअंदाज नहीं किया जा सकता। हमको मालूम है कि हमारे स्टेट के अंदर अेक तृतियांश हिस्सा तो नान दिवानी अेरिया (Non Deevani Area) का है पायगा जागीर वगैरा के अेसे मकामात हैं जहाँ पर अब तक सेटलमेंट (Settlement) नहीं हुआ है।

और जो सेटलमन्ट यहा हुआ ह वह भी अक वक्त पर नहीं हुआ। गय साल असेम्बली के दौरान म जब कि यह बिल पेश किया गया था असी वक्त मालूम हुआ था कि करीब ३८ ताअके अस ह जहा पर बदोबस्त होकर तीस साल क अरसा हआ ह और वहा नया बदोबस्त होन तब उन आन का अिजाफा होना चाहिय असी हालत म लाजिमी नतीजा यह ह कि हम यह नही कह सकत कि अुस वक्त जो जमीन की कीमत थी वही आज भी ह। बल्कि जसे पाप्यूलेशन म अिजाफा हुआ और जमीन के लिय माग ज्यादा हुआ असी तरह से जमीन की कीमत भी ज्यादा हुअी। अुसी मुनासिबत म सेटलमेंट क ब द म जो लड रेवीन्यू हुआ असम भी अिजाफा हुआ ह। यानी लैंड रेवीन्यू भी मसावी नही ह। आज लड रेवी यू हर जगह अक्सा ह असा भी हम नही कह सकते जिसके बाद सिलेक्ट कमेटी म अक्सपटस का ओपीनियन (Opinion of experts) लिया गया। और दीगर तरीका से भी हम मालम हुवा कि अगर लड रेवीन्यू का जब तायन हुआ था असी वक्त लड फरटीलिटी (Land Fertility) का भी कन्सीडरेशन (Consideration) होता तो जरूर लड रेवी यू बसिस पर लेजिस्लेशन पेश किया जा सकता था। लेकिन असा नही हुआ ह लैंड रेवीन्यू का असेसमट (Assessment) करते वक्त मेन कन्सीडरेश स (Main Consideration) फरटीलिटी (Fertility) नही ह बल्कि और बहुतसे कन्सीडरेशन्स लिय गय ह। सेटलमट अफसरो से गफ्तग करन पर भी यही मालूम हुआ लैंडअसेसमन्ट के वक्त जो सव (Survey) किया गया अस वक्त जो कन्सीडरेशन्स हुअ अनको भी म आपके सामन रखना चाहता हू लड का जो असेसमट किया जाता ह असम दूसरी भी बातो का विचार किया जाता है जब किसी खास जमीन का असेसमट किया जाता ह तो अस जमीन का मार्केटिंग फसिलीटीज (Marketing Facilities) क्या ह यह देखा जाता ह कम्युनिकेशन का अितजाम कसा ह बाजार से पास ह या दूर है करीब म कोअी खास अिडस्टीज चलती ह क्या अिन सब बातो का विचार किया जाता है। सिफ जमीन की फरटीलिटी देखकर यह तय नही किय जाता ह। सिफ फरटिलिटी यह कन्रिया (Criteria) नही होता ह असेसमट (Assessment) फमिली होल्डिंग तय करन का बस नही बन सकता ह जिस लिय अकरेज बसेस ही रखा गया ह। और वह भी काफी गौर करन के बाद रखा गया ह अब जिसम कोअी चज करन की गुजायश नही ह। जिस लिय जिन लोगोन अमेंडमटस दिय ह वे अन्हे वापस ले अिसम ज्यादा डफिनटनस आत के लिय फमिली होल्डिंग को अकरेज बसेस पर फिक्स किया गया ह। ४ अकड ढाओ अकर असा कुछ रखा गया ह। वेट लड के लिय मगझीमम ६ अकड रखा गया ह फमिली होल्डिंग वेट लड के लिय ६ अकड ह असी बात नही ह यह कोआ फिक्सड नहो ह। यह ता मगझीमम बताया गया ह। जिसमें हम ३ ४ ५ अकड कुछ भी रख सकते ह। सब जगह यह ६ अकड ही होगा असा नही कह जा सकता ह ड्राय लड जा असम बी मी साबिल म २४ अकड स ज्यादा नही रखा जा सकता ह। जिसस ज्यादा किसी हालत म नही बढ सकता ह। कमिशन जिस मुभर कर सकता ह।

जिस लिय मेरी यह गुजारिश ह कि सब अमडमेंटस वापस लकर जिस क्लाज को जसे के वसा पास किया जाय।

श्री लिबाजी मुक्ताजी पानसबळ (माजलगाव) अध्यक्ष महाराज आतापर्यंत जे बिल चर्चिले गेले आणि ज्यावर सध्या चर्चा सुरू आहे या बिलाचे अगदी मध्यागी असणारे जसे हे चवथे कलम फार महत्त्वाचे आहे या बिलामध्ये फॅमिली होल्डिंगचे जे प्रमाण सांगितले आहे ते न द्यावयाचे आहे असा भाषा बोलल्या जात आहे माझ्या मते याला काही अर्थ नाही या फॅमिली होल्डिंगवर शेतकऱ्याचे जीवनमान ठरणार आहे आपण या फॅमिली होल्डिंगमुळे शेतकऱ्याजवळ जास्तीत जास्त किती जमीन राहणार आहे हे ठरवणार आहोत व याचे जीवनमान किती असावे हे पण आपण ठरविणार आहोत ही बाब फार महत्त्वाची आहे शेतकऱ्याचे कैवारी म्हणून म्हणवून घेणारे जे या सभागृहामध्ये आहेत त्यांचे म्हणणे असे आहे की शेतकऱ्याचे जीवनमान सरकारने जे ३६०० रुपये साली ठरविले आहे त्याहि पेक्षा कमी ठरवावे तेच असे हो म्हणतात का आपल्या देशात जो शेतकरी वर्ग म्हणजे निव्वळ शेतीवर जगणारा आहे तो अकंदर लोकसंख्येच्या ७५ टक्के आहे आणि २५ टक्के इतर धंद्यावर जगणारा आहे त्याच बरोबर दुसराहि गोष्ट विचारात घेतली पाहिजे ती ही की हैदराबाद राज्यात जे भांडवल आहे ते कोणत्या लोकांचे आहे आपण असे धरून चालतो की अकंदर भांडवल एक रुपया आहे तर त्यात १४ आणे भांडवल या २५ टक्के लोकांचे जवळ आहे व दोन आणे भांडवल गरीब शेतकऱ्यांचे जवळ आहे आणि हे दोन आणे भांडवल शेतीत अल्प काढण्यास आहे असे म्हणावे लागते आता प्रश्न असा आहे की हे दोन आणे भांडवल शेतीला पुरेसे आहे काय ? माझ्या मते हे भांडवल शेतीला पुरेसे नाही तरी तुम्ही जर त्या गरीब शेतकऱ्याचे जीवनमान ३६०० रुपया पेक्षाहि कमी ठेवायचे म्हटले तर शेतीस पुरेसे भांडवल येणार नाही आणि गरीब शेतकऱ्याची स्थिति सुधारणार नाही तेव्हा आपण त्याच्या शेतीला लागणाऱ्या भांडवलाची तरतूद काय करणार आहात ? या सर्व बाबी विसरून आज शेतकऱ्याचे जीवनमान ३६०० रुपये सालीना ठरवण्यात येत आहे त्या वेळी हा विचार केला काय की अकंदर भांडवलातील १४ आणे भांडवल कारखानदार आणि व्यापारी वर्गाकडे आहे आणि केवळ दोन आणे भांडवल शेतकऱ्याजवळ आहे या मुळे शेतकरी कर्जबाजारी होणार आहे ही गोष्ट आपण का विसरता ?

आपण आत पर्यंत शेतकऱ्यांच्या जीवनमानाचा आणि हा जो समाजातील २५ टक्के कारखानदार व्यापारी आणि त्यांचे नोकर वर्ग आहे ह्यांच्या जीवनमानाची तुलना केलीच नाही कारण या २५ टक्के लोकांच्या जवळ १४ आणे भांडवल आहे आणि ७५ टक्के लोकांच्या जवळ फक्त दोन आणे भांडवल आहे हा फार महत्त्वाचा मुद्दा आहे आपण ठरवित आहोत का जमीन नसणाऱ्याला किती जमीन द्यावी आणि ज्याच्या जवळ जास्त जमीन आहे त्याच्या जवळ किती ठेवावी पण व्यापारी त्यांचे नोकर आणि उद्योगधंद्यातील लोक यांच्या जीवनमानाबद्दल आपण काही ठरवीत नाही त्यांच्या पाशी किती भांडवल आहे त्यांचे जीवनमान काय आहे याचा आपण विचार करीत नाही हे का ? तुम्हाला शेतकऱ्यांचा प्रश्न अगोदर हाताळावयाचा आहे तर हाताळा पण त्यांच्या जीवनमानाचे काय ? जे शेकडा २५ टक्के लोक आहेत त्यांना बसावयाला मोटार पाहिजे राहावयास बंगले पाहिजे त्यांच्या मुलांना उच्च शिक्षण पाहिजे ह्या त्यांच्या सोयीकरिता त्यांना महिन्याला निदान १००० रुपये तरी पाहिजेत आणि शेतकऱ्यांना मात्र जास्तीतजास्त ३०० रुपये महिन्याला उत्पन्नाचे प्रमाण ठरविले जात आहे आपल्या मुलांना शिक्षण देऊन ती शेतीला लावील की कर्ज फेडील याचा आपण विचार केला नाही

श्री अण्णाजीराव गव्हाण –शतकरी म्हणज मोटारीत बसून शती करणारा असावा असे आपणास वाटत काय ?

श्री लिंबाजी मुक्ताजी पानसबळ –याला मोटारीतून नका फिरव पण त्याचे ज जीवनमान तुम्ही ३०० रुपय महिना ठरविता ते ठरवा पण त्यात तो सुखी होआर की नाही याचा तर विचार करा की तो सुखी होऊच नये असे तुम्हाला वाटते ? या वेळी तुम्ही शतकऱ्याच भवितव्य ठरवीत आहा हे विसरू नका आणि यावरच आपल्या देशाची भरभराट अवलंबून आह

दुसरा मुद्दा असा आहे की हे ज शतकऱ्याच्या जीवनाचा फार मोठा कळवळा दाखवणारे लोक आहेत त्याना त्याच्या जीवनाची मला वाटते मुळीच कल्पना नाही आणि त्याना त्यावर मुळीच विचार केलेला दिसत नाही ते जर यावर विचार करतील तर त्याना कल्पना यईल की शतकऱ्याला अशी परिस्थिती अुत्पन्न करून दिली पाहिज की तो ज्यास्तीत ज्यास्त अुत्पन्न काढू शकेल अशी परिस्थिती त्याला नहमी अुपलब्ध रहावी जो शतीत राबत नाही त्याच्या जवळ शती राहू नय ही गोष्ट खरी आणि ती आम्हाला मान्य आहे पण शतकऱ्याच जीवनमान या ३०० रुपय महिन्याच्या अुत्पन्नापेक्षा जास्त वाढू नय हे मात्र बरोबर नाही त्याचेहि जीवनमान वाढण्यास वाव ठवा

तिसरा मुद्दा असा की ही परिस्थिती म्हणज शतकऱ्याच जीवनमानाच क्षत्र ३६०० रुपय उत्पन्नाची जमीन आणि फमिली हॉल्डिंग म्हणज ८०० रुपय अुत्पन्नाची जमीन असे आपण ठरविल आहे म्हणज ८०० रु उत्पन्न हे त्याचे कमीत कमी जीवनमान झाले हा खरा मुद्दा महत्वाचा आहे पण ह्या कड कोणीच लक्ष दत नाही आणि फक्त मामूली बाबीसाठी भाडण आहे की शतकऱ्याला जी जमीन सोडावयाची आह ती साऱ्याच्या बसास वर सोडावी की अकराच्या बसिस वर सोडावी मुख्य मुद्दा जो शतकऱ्याच्या जीवनमानाचा आहे त्याकड कोणीच लक्ष दत नाही तुम्हाला जर शतकऱ्याचा कळकळच दाखवावयाचा आह तर त्याचे जीवनमान कसे वाढल या संबंधी दखवा या क्षुल्लक बाबावर भाडण म्हणज आश्चर्याची गोष्ट आहे अशा या ज्या क्षुल्लक बाबावर आपण भाडता तव्हा आम्हाला शका यते की तुमच्या पोटात काही कावेबाज आहे की काय ? तस असेल तर गोष्ट वेगळी ठोटया बाबीवर भाडत बसून कायद्याची अम्मलबजावणी लांबणीवर टाकण्याचा तुमचा हेतू असेल तर तुमच्या पोटात कावेबाज खास आहे

शतकऱ्याचे अुत्पन्न फमिली हॉल्डिंगला अनुसरून ठरविण्याच्या वेळी दोन बाबी माडण्यात यतात अक म्हणज अकराच्या प्रमाणावर हॉल्डिंग आधारण होय आणि दुसरी बाब म्हणज शतसाऱ्यावर आधारण होय शतसाऱ्यावर जमीन ठरवावी म्हणणाऱ्याना जो अमस्मट जाणल आहे त्यात विरोधी पक्षाच्या नत्यानी असे सांगितल आहे की ड्राय लड असेल तर ८५ रुपय साऱ्याच अस न फमिली होल्डिंग म्हणून समजावी यामुळ फार विषमता होणार आह याचा जर प्रत्यक्षात विचार कला तर मराठवाड्याबद्दल मी सांगू शकतो कारण तेथील बहुतक भाग माझ्या परिचयात आहे तेथ चार आण साऱ्याचीहि जमीन आह म्हणज ८५ रुपय साऱ्याची जमीन सोडावयाची असेल तर चार आण दराप्रमाण १८० अकर जमीन सोडावी लागल तसेच आठ आण दराची जमीन असेल तर ९० अकर यआल १२ आण दराची जमीन ६० अकर आणि अक रुपया साऱ्याची जमीन असल तर ८५ अकर यईल

श्री रामराव आवरगावकर –४५ अकर सोडावा असे आहे

श्री लिंबाजी मुक्ताजी पानसबळ –आपण म्हणतात तसे असते तर योग्य झाले असते पण तसे नाही ही खेदाची गोष्ट आहे मराठवाड्यात काही भागात दोन रुपये दरापर्यंतची ही जमीन आहे शिवाय जमीनीचा प्रतवारी जी ठरविली आहे ज्यावर सारा ठरविला जातो तीहि बरोबर नाही तेव्हा तुमच्या म्हणण्याप्रमाणे जर ४५ रुपये साऱ्याची जमीन सोडवावी असे ठरविले तर १८० अकर जमीन चार आणे दराची सोडावी लागेल आणि ही अक बैल जोडीला किंवा ५ माणसाच्या अका कुटुंबाला वाहता येणारी जमीन ठरणार नाही व ती तुमच्या म्हणण्याप्रमाणे प्लौ युनिट (Plough Unit) किंवा वर्क यूनिट (Work Unit) या बाबतीत अगदी विपरीत ठरेल अशा तऱ्हेने शेतसाऱ्याचे प्रमाण विषमतेस कारण होईल म्हणून फॅमिली होल्डिंग ठरविताना अकरावर ठरवावे ही जी मूळ कल्पना आहे ती बरोबर आहे म्हणून साऱ्यावर हे प्रमाण ठरवावे असे ज्याचे म्हणणे आहे त्यानी आपला अट्टाहास सोडून द्यावा अकरावर फॅमिली होल्डिंगचे प्रमाण ठरविण्याचा अट्टाहास नसून ती योग्य मांडणी आहे उलट शेतसाऱ्यावर फॅमिली होल्डिंगचे मापन करा म्हणणारे अट्टहासी आहेत हे अट्टहासाचा उच्चार करणारानी लक्षात घ्यावे

हे बरोबर आहे की उत्पन्नाचे प्रमाण अेकरेजवर ठरविले तर अकरेज लौकर लागू करता येत नाही शिवाय मला असे सांगावयाचे आहे की आता लँडलार्ड (Landlord) राहिला नाही तो शेतकरी आहे तो जमीनदार नाही जमीनदार आता शिल्लकच राहिले नाहीत जे होते त्यानी तर कायद्याच्या भीतीने आपल्या जमीनी विकून टाकून खोट्यानाट्या वाटण्या करून नाहीसे झालेले आहेत आणि आता जे शिल्लक आहे ते निव्वळ शेतकरी आहेत मी वर सांगितल्या प्रमाणे तुमचे म्हणणे जे साऱ्याचे बसिस ठेवा असे आहे ते जर मान्य केले तर हा कायदा लौकर लागू करता येईल पण त्यामुळे अन्याय किती होईल याचा विचार करावयाला पाहिजे थोडा वेळ लागला तर काही हरकत नाही पण कोणावरही अन्याय होता कामा नये

असे सांगण्यात आले की जर अकरेज बसिस ठेवले तर लाचलुचपतीला ऊत येईल आणि त्याला आधार म्हणून सध्या चालू असलेल्या लँडसेन्सस (Land Census) चे उदाहरण देण्यात आले आणि तेथे लाचलुचपत चालू असल्याचेहि सांगितले पण हे सांगणे म्हणजे उंदिर बिळे करतात म्हणून घर बांधू नका असे सांगण्यासारखे आहे कोणतीही चांगली गोष्ट करताना त्या बरोबर काही दोष असतातच पण दोष असतात म्हणून चांगली गोष्ट करू नये हे बरोबर नाही

तिसरा मुद्दा असा आहे की जमीनीची प्रतवारी ठरविताना ज्या अडचणी येतात त्या विचारात घेतल्यातर उत्पन्नाचे अकरेज बसिस वर फॅमिली होल्डींग ठरविताना बराच वेळ लागेल आणि शेतसाऱ्याच्या पद्धतीने वेळ कमी लागेल पण शेतसाऱ्याच्या पद्धतीने फार अन्याय होण्याचा संभव आहे हे मी अगोदरच स्पष्ट करून सांगितले आहे म्हणून अन्याय टाळण्याकरिता जर थोडे करप्शन होण्याचा संभवहि असेल तरी काही हरकत नाही आपण विचार केला तर करप्शन दूर करू शकू

आपण जर सत्याच्या बसीमवर फमिला होल्डीग ठरविले तर कसा अयाय होणार आहे ह मा गास्वरून स्पष्ट आहे तेव्हा माझी अशी विनति आहे की शतकऱ्याचे जीवमान ठरविणारे फमिली होल्डिग ठरविताना तो कधी पुढ सधार मागूम होणारच नाही असा रीतीने ठरवू नका

मी आपल्या पुढ माझी विचारसरणी माडली आहे याचा योग्य विचार व्हावा अशी माझी विनति आहे

Shri M S Rajalingam I am not an agriculturist nor my parents were at any time agriculturists But I claim this much that while formulating this Bill I had contributed something towards its shape as a member of the sub Committee of the Congress Legislature Party As such, I have just risen to clarify certain points which are of important nature

The question of a family holding being capable of yielding a net income of Rs 800 has come up for discussion It is not as if we have arrived at this figure arbitrarily It is a fact we have considered the questions in all their aspects This figure of Rs 800 came before us and we were ourselves surprised at this conclusion

Sir when we started with the amending Bill it was our idea to acquire surplus lands and then duly distribute them We know this much that the land hunger is so much that the surplus land that may be available is not going to solve the problem at all and perhaps more Bills are necessary to solve the complications which may arise therefrom In spite of it however the country needs that a mathematical solution has to be given to the man who wants land today

The person who wants land has been told that there is enough land available This point has been stressed by each party, and as such it becomes incumbent upon all the parties sitting here and also perhaps upon the responsible public to tell the people who are desirous of possessing land that this much alone is the land available and this is the only land which can be distributed Such being the case whether we desired or not and whether there is surplus land or not it is natural that a bill of this nature was to come and it has come Now when it is a question of taking away the surplus land the question is where to fix the ceiling If there is no question of ceiling there is no question of surplus land

Therefore, the question what should be the figure of ceiling was the point which engaged the attention of one and all for a long period. Big guns have discussed over this and came to the conclusion that the ceiling should be that amount which a man in this country is drawing in his maximum.

We first thought that the income which the President of the Indian Republic is drawing or the Prime Minister of India is drawing can easily be fixed as the ceiling. That was some body's suggestion. It stands to reason and it must stand to reason also. But Sir, the spheres are different. That may be the other side of the argument. But one thing struck me and I think it is also reasonable. It was this.

We as members of the Legislature have taken to an average income of Rs 3600 per year. Our monthly salary is Rs 200 and other allowances of Rs 100 come to Rs 300 on an average and on this basis we have fixed Rs 3,600. This standard we have fixed for ourselves as representatives of the people i e Rs 3,600 is our annual income and with no breath can we at any time say that the average man should take Rs 2400 or something less than Rs 3600 which we, as representatives of the people, fixed for ourselves. That is the average standard of life today. We do not want to lead a very high standard of life. We are not a rich class nor we wish to be Zamindars, Jagirdars. Such being the case Sir we preferred that this Rs 3600 should be the ceiling figure and that was also the way in which we thought that surplus land could be had. This also in a way fitted in calculatintg the surplus land whether we believe in statistics or not it was a question of procuring 4 lakhs acres of surplus land. We thought that this was the way which could solve both sides of the problem and, we have taken Rs 3 600 as the ceiling. Coming to a middle class family man it comes to Rs 1 800 i e half of the ceiling and if we take into account an average family of five that naturally will come to half of this 1,800. That was the way in which one line of thinking proceeded and we arrived at this figure. It may be a few rupees this way or that, but I am driving the hon Members to the thought that influenced us on this point.

We are in a country where we have got organized labour. Organised labour is industrial labour. We have agreed as per the Rege Committee with all dearness allowances we allow them a sum of Rs 60 as monthly income in its maximum

If Rs 60 is multiplied by 12 it works out to Rs 720 In this connection I should like to mention that our country at the present juncture has an organised labour class movement and we have always upheld the cause of labour through Industrial Tribunals International Organisations and through various other means I am personally convinced that the figure of Rs 800 sounds quite reasonable as this is nearer to 720 On the industrial side generally the expenditure of the middle class is about 60% more Such being the case the ceiling figure of Rs 8 600 arrived at by multiplying Rs 800 by $1\frac{1}{2}$ sounds quite reasonable It may be that the figure of Rs 3 600 is something high for a few or that it has been fixed arbitrarily but in view of our living standards we have to agree to this figure Swamiji has agreed to this figure and I am at a loss to understand why it is being said that he has not agreed to it I repeat, he has agreed to this figure he is agreeing now also I am therefore of the opinion that the figure of Rs 800 should not confuse us I am very clear about this and nothing within this period of 1 year and 8 months or so can make me change my opinion It is not correct to say that the figure of Rs 800 has been fixed on any political or other considerations If I may say so it is only based on one thing i e the question of living wage and nothing else Under the circumstances to say that the figure of Rs 800 has not been fixed properly is something which I for one cannot understand

I now come to another point which is of an important nature We always speak of landlords Now another word has come into Vogue *viz* Supervisory landlords If tenant is to be taken as a relic of landlordism I do agree that there is supervisory landlordism As such on the above basis hon Member who wants to plead for the tenant must know that his logic takes him to plead for the jagirdar or for the jagirdari system If he has the above conception let him not for a moment uphold the cause of the tenant here I am surprised to find that two contradictory views are put forward by the Members of the Opposition On the one hand they plead for the cause of the tenants and on the other hand they plead for the abolition of the jagirdari or feudal system These two contradictory things cannot go together That is the reason why we are finding incongruities in the amendments of the Opposition It should not be forgotten that there are tenants who are even richer than small Pattedars Then there is also the question of ceiling

Shri T D Deshpande Is the hon Member going to give anything to tenant who is richer than a landlord? We are giving him something apart from land Therefore it is going to make a basic holding Then why this unnecessary charge?

Shri M S Rajalingam I am trying to take the Members of the Opposition to another point I am not going to be diverted by their interruptions I shall answer them at the proper stage

As I said I am driving the Members of the Opposition to another point It may appear to them to be a wonderful argument or it may not sound as a proper argument But I have got my own convictions Mine is not an imitating mind nor can it be easily cajoled by force or by interference I have evolved something myself and I am glad I have got a chance to express my thoughts As I said on one side trying to abolish the jagirdari or feudal relics and on the other side trying to uphold the cause of the tenants are quite conflicting and lack conviction The opposition can only take one view They should either support the tenants or support the classless society in general but they can not have both ways If it is a question of supporting human beings in general let it not be said that he is a tenant he is a small pattedar he is a rich peasant or that he is a poor tenant I for, my part have never looked at things on those lines Perhaps some hon Members are annoyed and some hon Members are pleased with what I say However I must say what appeals to me not because of the exigencies of the situation but because of the logic that has convinced me and I should go ahead

Now I come to the question of revenue basis (PAUSE AND INTERRUPTION) Some times interruptions take away ideas from one s mind, and on this occasion, I think the leader of the Opposition has succeded to some extent Some hon Members have referred to at great length about the defect of the land revenue basis also I want to draw the attention of the House to one important point The land revenue basis was in a way recommended if I remember correctly, by the Government of Himachel Pradesh but however the President has not given his assent The reasons may be different but one thing is quite clear *i e* that we have to develope a uniform economy throughout India it may be agricultural economy

or industrial economy or any other sort of economy We cannot give chances to disruptive or unworthy forces to handle this August Government by creating disturbed and unstable conditions The country needs a uniform economy The reasons why President has withheld his assent is therefore obvious After all what is the result of our pleading for revenue basis? Some of the hon Members want to delay the implementation of this Bill— and some not implement it at all We should like to try and see that some land is available which can be given away to people and mathematically show that only so much land is available I am afraid we are making much of things which are not actually existing Only by clarifying this question of land to people the land hunger would decrease and people will try to adjust themselves to some sort of other professions This is an important question and this has absolutely no ulterior motive Quoting from Sri Malankar or from somewhere else and saying that the minority is being ignored and so on will not solve the problem I know this much that Democracy rests not in the majority nor in the minority it rests only in one thing *i e* the correct practice of life and evolution of democratic thought Then only we can evolve a democratic life We may err in judgement but experience will guide us in the proper direction I am not immediately for revenue basis more so when there are different interpretations appeals and counter appeals That is not going to solve the problem If we are earnest in giving some surplus land to the people if we are anxious to see that there is no distinction made between a tenant and a small pattedar I wish Sir that we take up the Bill as it is and then work it up If there is any defect—there may be some defects we can look into it at a later stage The arguments of some hon friends especially that of the hon Member from Secunderabad and Mushirabad, did convince me earlier, but now I cannot understand their arguments

(LAUGHTER)

Shri V D Deshpande It is not the Member from Mushirabad It is the Member from Osmanabad

Shri M S Rajalingam I am sorry I am referring to the hon Member from Omerga

I think, I have taken much time of the House I hope my views will be taken in the correct perspective Thank you,

شری عبدالرحمن (ملک پیٹ) مسٹر اسپیکر سر یہ جو نئی اور اصلاحی قانون ہے جو
ایک ساہوکار کی طرح حکومت کے سر ہے فیملی ہولڈنگ (Family Holding
کی جو راسخ ہوئی اصطلاح وضع کی گئی ہے وہ ایک فریب دینے والی اصطلاح ہے یہ
اصطلاح ایک معصوم اصطلاح معلوم ہوتی ہے لیکن فیملی ہولڈنگ کے بہانے کے ساتھ
دکھایا جا رہا ہے کیونکہ فیملی ہولڈنگ کے معنی یہ اصطلاح سوچی گئی ہے کہا جاتا
ہے کہ آٹھ سو روپے کی آمدنی کو فیملی ہولڈنگ کا معیار رکھا گیا ہے اس معیار کے لئے
ایک ہی بنیاد رکھی گئی ہے جب ہم اس معیار سے حساب لگاتے ہیں تو ہم سمجھ
رہے ہیں کہ سب لوگوں کو ایک حصہ زمین بھی نہیں دی جا سکے گی
ہمیں ہرگز توقع نہیں کہ آج کی حکومت بیروزگاری کو دور کرنے کے قابل نہیں
ہوگی لیکن افسوس ہے کہ چھوٹے دئے ہوئے حساب کو بھی ختم کردیا گیا ہے
میکزیمم ہولڈنگ (Maximum Holding) کو مقرر کرنے کے بعد
زمین محفوظ ہو کر ختم ہو جاتے ہیں جسکا نتیجہ یہ ہوگا کہ بیروزگاری کی صورت میں
پیدا ہوگا اسکی ذمہ داری آج کی حکومت اور سرکاری عہدیداروں پر عائد ہوگی اور ملک و عوام
کبھی معاف نہیں کریں گے

شری ویرکاسم گوپال ریڈی (ریونیو) آپ کو معاف کریں گے

شری عبدالرحمن مسامعہ نہ کرسکے

شری ویرکاسم گوپال ریڈی ہاں آپ جو وکالت کر رہے ہیں

شری عبدالرحمن میں مستحقوں کی وکالت کر رہا ہوں
میں توقع کرتا ہوں کہ جو اعداد و شمار میں نے کئے ہیں اس پر سنجیدگی کے ساتھ غور
کیا جائے گا لگانے کی پیداوار میں جو ارکان ہیں وہ کس طرح ملک کو گیا ہوتا ہے

شری ویرکاسم گوپال ریڈی یہ تھیوریٹیکل (Theoretical) ہیں
یا پریکٹیکل (Practical)

شری عبدالرحمن یہ انکے اپنے دئے ہوئے عدد و شمار ہیں جنکے نام
آپ جاننا چاہتے ہیں وہ کسی سرکاری صاحب کے دئے ہوئے عدد و شمار ہیں

مسٹر ڈپٹی اسپیکر چونکہ اب وقت ہوگیا ہے اسلئے ہم اجلاس برخاست کرتے ہیں
کل ڈھائی بجے ملیں گے

The House then adjourned till Half Past Two of the Clock on Friday the 18th December 1953